

- 18 Mayıs 1944
Kırım Sürgünü
Eskişehir 'de anıldı

İçindekiler

Başyazı	Neden Öğrenmeliyiz Neden Öğretmeliyiz	1
Haber	Sürgün, Genel Merkezimiz ve Şubelerimizde Dualar ile Anıldı	2
Haber	Eskişehir’de Sürgünü Anma Töreni	4
Haber	Sürgün TRT Türk’te	6
	Sürgün TRT Avaz’da.....	6
Haber	İsmail Bey Gaspıralı Anıt Parkı Gebze’de Açıldı	7
Aile Tarihinden	Ailemniñ Taqdiri	8
Haber	Kırım Tatar Kadınlar Dergisi «Nenkecan»	10
Derneğimizden Haberler	Şefika Gaspıralı ve Kırım Tatar Aktivist Kadınları Anma Toplantısı	11
Yorum	Engel Ruslar mı? Ukraynalılar mı?	12
Derneğimizden Haberler	Fevzi Yakub Genel Merkezimizde.....	13
Söyleşi	Rektorımız Fevzi Yakub.....	14
Derneğimizden Haberler	Hamamönü’nde Muhteşem Final	16
Yorum	Bizlerni ancaq latin alfabesi birleştirecek	18
Derneğimizden Haberler	Genel Kurulumuz Yapıldı	20
Derneğimizden Haberler	Dilaver Osman ve Türk Dünyası Müzik Topluluğu Konseri	21
Edebiyatımızdan	«Tegenekli çeçekli yol»da bir «Hayal-omür»	22
Kitap Tanıtımı	Gamalı Haç ile Kızıl Yıldız Arasında Türkler	25
Derneğimizden Haberler	Faaliyetlerimiz	26
Derneğimizden Haberler	Kırım Tatarcasının Yaşatılmasına Yönelik Faaliyetleri Destekliyoruz ..	30
Duyuru	Dr.Ahmed İhsan Qırımlı adına Edebiyat Konkursı Laurentları Belgilendi....	31
Derneğimizden Haberler	Düğün, Taziye	32
	Hacı Nuri Efendi’yi Kaybettik.....	32
Arka İç Kapak	Derneğimiz Yayınları	33

KIRIM Bülteni

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin yayın organıdır.

Üç ayda bir yayımlanır, ücretsiz dağıtılır.

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği

Genel Merkezi adına sahibi

Dr. Ahmed İhsan KIRIMLI

Yazı İşleri Müdürü

Nail AY TAR

YAYIN KURULU

Başkan

Tuncer KALKAY

Editör

Ekrem Burak ŞAHİN

Meryem BAŞKURT

Yayın Danışmanı

Namık Kemal BAYAR

Üye

Safiye OLGUN

Türker YÜKSEL

Fethi Kurtiy ŞAHİN

Burak ATMACA

Revan MUSTAFA

Reşat ÖRNEK

Sema KARAASLAN

Tasarım - Baskı : EPAMAT Basın Yayın Promosyon San. Tic. Ltd. Şti.

İvedik OSB, Merkez Sanayi Sitesi 538. Sk. No: 35 Yenimahalle / Ankara

Tel: (0312) 394 48 63 Fax: (0312) 394 48 65 www.epamat.com.tr

Yazışma Adresi : Meşrutiyet Cad. 20/14 06440 Kızılay / ANKARA Tel: (0312) 419 4749 Faks: (0312) 419 4751

Web Sitesi: <http://www.kirimderneği.org.tr> **E-posta:** genelmerkez@kirimderneği.org.tr ; info@kirimderneği.org.tr

Kırım Bülteni, Kırım Vakfının maddî destekleriyle yayımlanmaktadır. Derneğimiz kamu yararına çalışan dernekler statüsündedir.

Bağışlarınız için Hesap Numarası : Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği, DENİZBANK Ankara-Yenişehir Şubesi Şube Kodu:3800,

Türk Lirası Hesap No:4431700-351, ABD Doları Hesap No:4431700-352, IBAN: TR680013400000443170000001

Neden öğrenmeliyiz? Neden öğretmeliyiz?

Bir Kırım Tatarı'nın aklında yer etmesi gereken en önemli günlerden birisini, "18 Mayıs"ı bu sene geride bıraktık. Ancak bu sene Türkiye'de o gün her zamandan daha anlamlı ve her zamandan daha farklı bir 18 Mayıs yaşadık. Bu sene ilk defa 17 Mayıs akşamı Vatan Kırım'ın bütün camilerinde sürgünde hayatını kaybedenler için dualar okunurken diasporada yaşayan Kırım Tatarları da bu dualara eşlik ettiler. Türkiye'de ise Genel Merkezimizde okunan dualar ve düzenlenen törenin dışında bütün şubelerimizde dualar okundu, anma toplantıları yapıldı. 18 Mayıs günü ise Eskişehir'de, Sürgün Anıtı'nın önünde Türkiye'nin dört bir yanından gelen katılımcılarla toplu olarak, beraber hatırlayarak anıldı. Bundan sonra daha da büyüyen kalabalıklar ile anılması dileğiyle.

Peki o gün, o 18 Mayıs günü neden hatırlanmalı, öğrenilmeli ve

öğretilmeli? O günün bizler ve Vatan Kırım'da yaşayan vatandaşlarımız için ne ifade etmesi gerek? İşte bu sorular 18 Mayıs'ı doğru anlayabilmek için cevaplanmalı. Herkesin çok iyi bildiği gibi, yıl 1944, tarih 18 Mayıs!...Bir halk yüzlerce yıldır kök saldığı, serpiştiği toprağından koparılıp atıldı. Hem de erkekleri Rus ordusunda savaşırken, hem de hayvan vagonlarında, hem de evleri sabahın köründe on dakika içerisinde boşaltılarak, hem de suçlanarak... Peki sorarım size, erkeklerimiz orduda olmasaydı, suçlanmasaydık, evlerimizi boşaltmak için günlerimiz olsaydı daha mı az acıyacaktı canımız? Daha mı az acıklı olacaktı bu sürgün? Bu işi sadece buradan görmek, bütün süreci bütün acıları görememek demektir... Bu sürgünü yapanlar bu halkı tüm dünyanın gözü önünde aşağıladılar. Yok olacağımızı umdukları Özbekistan'a, Urallara ve Sibiryaya saçırlar bizleri. Nüfusumuzun yarısı

sından fazlası sürülürken, binlercesi sürgün yerlerinde, yüzlercesi de Kırım'a dönmeye çabalarken hayatını kaybetti. Dönenler ise, en temel insan haklarını elde etmek için bile yıllarca mücadele etti; babasının, atasının evine çamur içindeki çadır kentlerinden bakarken eski günleri hatırlarken... Şairin dediği gibi "Kündüğimniñ qanı tamğan toprağımda öleyim" diye geldikleri Vatanlarında işgalci oldular. Neredeyse on yüzyılda yarattığımız medeniyet dili, müziği, dansı, şiiri, resmiyle yok olmanın eşiğine geldi. Ve hâlâ bugün biz, bu soykırımı hatırlarken nereye bakaçağımızı ve nasıl hatırlayacağımızı bilmiyoruz...

İşte bu yüzden öğrenmeli, öğretmeli, doğru hatırlatmalı ve doğru anmalıyız... 18 Mayısları hep beraber hatırlamak ve anmak dileğiyle...

Sürgün, Genel Merkezimiz ve Şubelerimizde Dualar ile Anıldı

17 Mayıs 2011 tarihinde Genel Merkezimiz ve Şubelerimizde 18 Mayıs 1944 Sürgününde hayatını kaybedenler için dualar okundu. İlk kez bu yıl Kırım'da ve Türkiye Diasporasında geniş çaplı olarak mevlidler düzenlendi.

• KIRIM BÜLTENİ

“18 Mayıs 1944 Kırım Sürgünü'nün 67.Yılı” münasebeti ile Kırım sürgününde ve sürgün sonrası yaşadıkları bölgelerde hayatını kaybetmiş vatandaşlarımızın anısına; Vatan Kırım ve diasporada 17.05.2011 tarihi akşamında aynı anda yapılan dualara paralel olarak, Genel Merkezimiz ve Şubelerimiz tarafından da dua programları yapıldı. Genel Merkezimiz, Gebze Şubemiz ve Tekirdağ Şubemiz, dernek binalarında anma programları düzenlerken

Ceyhan Şubemiz Büyük Kırım Camisi'nde, Konya Şubemiz İhsaniye Camisi'nde mevlid okuttu. Genel Merkezimizde anma gecesinin açılış konuşmasını Genel Başkan Vekilimiz Tuncer Kalkay yaptı. 18 Mayıs 1944 tarihinde, erkekleri cephede iken, uğruna savaştıkları, canlarını verdikleri devlet tarafından çocukları, kadınları, yaşlıları topyekün sürgüne gönderilen Kırım Tatarlarının yaşadıklarına kısaca değinen Tuncer Kalkay'ın konuşmasının ardından, Kırım'da yaptığı dört yıllık görevi boyunca büyük hizmetleri bulunan Emin Patan hocamız tarafından Yasin-i Şerif okundu. Yasin-i Şerif okunurken gelen konuklarımız arasında Yasin-i Şerif'e eşlik edenler oldu. Yasin-i Şerif okunmasının ardından Kırım sürgününde, sürgün bölgelerinde ve

Vatan Kırım'a dönüş yaptıktan sonra hayatını kaybeden vatandaşlarımız için duaya geçildi. Okunan duaların ardından Emin Patan hocamız Kırım'da yaşadıklarına kısaca değindi. Gül suyu ve mevlid şekerinin dağıtıldığı gecede Kırım Sürgünü'nün acısı programa katılanlar tarafından bir kez daha hissedildi.

Gebze Şubemizde, dernek lokalinde Kur'an-ı Kerim okunmasının yanı sıra, Şube Başkanımız Şerife Orak ve Hakan Gürtunca tarafından 18 Mayıs 1944 sürgünü ile ilgili konuşmalar yapıldı.

Derneğimiz Tekirdağ ve Çorlu Şubeleri, Tekirdağ Emiryakuplular Derneği, Kırım Vakfı Tekirdağ Temsilciliği tarafından 17 Mayıs günü Derneğimiz Tekirdağ Şubesinin toplantı salonunda gerçekleştirilen etkinlikte Servet Boztekin hoca ta-

rafından okunan Kur'an-ı Kerim, Sürgünde hayatlarını kaybedenlerin ruhuna bağışlandı. Kırım Vakfı Temsilcisi Hasan Erge Kırım sürgünü hakkında davetlilere açıklamalarda bulunarak "Kırım sürgünü planlanmış imha programıdır. Fakat bu sürgünü soykırım olarak tanıyan adil bir dünyaya şu ana kadar rastlayamadık" diyerek sürgünün tarihsel seyrini anlattı.

Ceyhan Şubemiz tarafından Büyük Kırım Camisi'nde 18 Mayıs 1994 Sürgününde ve Sürgün sonrasındaki şartlara dayanamayıp hayatlarını kaybeden vatandaşlarımız ruhuna okutturulan Mevlid-i Şerif'in

ardından dualar yapıldı. Mevlidin ve duaların okunmasının sonra mevlid şekeri ikram edilen katılımcılar Ceyhan Şube Başkanımız İsmail Taymaz ve Şube Yönetim Kurulu Üyelerimiz tarafından uğurlandı.

Konya Şubemiz tarafından İhsaniye Camisi'nde Sürgün şehitleri ruhuna okutturulan Mevlid-i Şerif ile birlikte, 18 Mayıs 1944 sürgününü yaşayıp bugün hayatta olmayan vatandaşlarımız için dualar edildi. Konya Şube Başkanımız Fikret Seyfi Kaçar, Konya'da yaşayan Kırım Tatarlarının 18 Mayıs 1944 Sürgününü unutmayacağını ve bu soykırıma sessiz kalmayacağını ifade etti.

İstanbul Şubemiz ise 22 Mayıs Pazar günü Kırım Tatarlarının ilk geldiği yerlerden biri olan Şehremini de İskender Ağa Camisi'ne öğlen namazından sonra Mevlid-i Şerif okutturdu. Daha sonra Şehremini Parkı'nda halka helva dağıtıldı.

Şubelerimiz yanında Çorum Alaca Kalecik Köyü Camisi'nde ve Ankara Gölbaşı Günalan Köyü Camisi'nde de 18 Mayıs 1994 Sürgününde hayatlarını kaybedenler için dualar edildi.

Önümüzdeki yıllarda Kırım Tatarlarının diasporada yaşadıkları yerlerde bu dua etkinliklerinin artarak devam etmesi bekleniyor.

Eskişehir’de Sürgünü Anma Töreni

Genel Merkezimiz ve Eskişehir Kırım Türkleri Kültür Yardımlaşma ve Spor Kulübü Derneği'nin birlikte düzenlediği Matem Mitingi bu yıl ilk kez 18 Mayıs 2011 tarihinde Eskişehir’de Sürgün Anıtı önünde gerçekleştirildi. Kırım Tatarları tren ile Ankara’dan Eskişehir’e ulaştılar. Bayraklar ve pankartlar ile ilerleyen kortej, Eskişehir sokaklarından geçerek miting alanına ulaştı.

• Namık Kemal BAYAR

Genel Merkezimiz ve Eskişehir Kırım Türkleri Kültür Yardımlaşma ve Spor Kulübü Derneğinin birlikte düzenlediği Sürgün’ü Anma Töreni, Eskişehir’de gerçekleştirildi.

Kırım Tatarlarının vatanlarından sürgün edilmesinin 67. yıldönümü dolayısıyla düzenlenen anma töreni 18 Mayıs 2011 günü Eskişehir Tunalı Mahallesi Gaffar Okkan Caddesi’nde bulunan Kırım Sürgünü Anıtı’nda gerçekleştirildi.

Şehitler anısına saygı duruşu, İstiklal Marşı ve Ant Etkenmen’in

okunmasıyla başlayan anma töreninde sürgünde hayatını kaybedenlerin ruhuna bağışlanan Hatm-i şeriflerin duası Abdurrahman Kaya hoca tarafından yapıldı. Törenin açış konuşması Eskişehir Kırım Derneği Başkanı Mesut Ör tarafından yapıldı. Mesut Ör, konuşmasında Kırım Tatarlarının sürgünü konusunda bilgiler vererek, bu insanlık suçu karşısında sessiz kalınmaması ve tarihimizde yaşanan bu soykırımın tüm dünya devletleri ve uluslar arası kuruluşlar nezdinde dile getirilerek Kırım Tatarlarının hak ve hukuklarının

Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi boyutunda savunulması gerektiğine dikkat çekti. Konuşmasına Kırım Tatarlarının Kırım'daki son durumu hakkında bilgi vererek devam eden Mesut Ör, bugün Kırım'da yaşayan vatandaşlarımızın tüm insanî alanlarda, sağlık, eğitim ve altyapı alanlarında eksiklikleri olduğunu belirterek bunların en kısa zamanda başta Ukrayna olmak üzere ilgili devletlerce çözüme kavuşturulması ve Kırım Tatarlarının sürgünden önceki haklarının iade edilmesi gerektiğini ifade etti.

Sürgün Anıtı alanındaki tören, çeşitli siyasi partilerin temsilci ve milletvekili adayları ile Türk Ocakları Eskişehir Şube Başkanı'nın 18 Mayıs 1944 Sürgününü kınayan konuşmaları ile sona erdi.

Sürgün Anıtı önünden ayrılan kabile Eskişehir Odunpazarı'nda bulunan Kırım Evi'ni ziyaret etti. Burada Eskişehir Kırım Derneği'nin ikramı ile ağırlanan kabile burada da Sürgün'ü anma konuşmalarına devam etti.

Burada bir konuşma yapan Genel Başkan Yardımcımız Namık Kemal Bayar, bir iki asır önce Kırım'dan kopartılarak Ak Topraklara göç eden Kırım Tatarlarının aradan geçen iki asıra rağmen vatanları Kırım'a bağlılıklarını hiç kaybetmediklerini, bugün Eskişehir'de bir kez daha gösterdiklerini ifade etti. Sözlerine, Türkiye'de yaşayan Kırım Tatarları sürgüne uğramadılar ama vatanda kalan kardeşlerinin sürgünlük acısını yüreklerinde aynen yaşadılar ve bu acıyı paylaştıklarını gösterdiler diyerek devam eden Bayar, bugün buraya toplanan Kırım Tatarları, Kırım'da yaşayan kardeşlerinin acılarını paylaşıyor ve her zaman onları destekleyecektir, dedi.

Gebze Şubemiz Başkanı Şerif Orak da bu alanda bir konuşma yaparak vatan Kırım'a hizmet ve yardımların artarak devam edeceğini kaydetti.

Eskişehir'de gerçekleşen anma törenine Genel Merkezimiz, Gebze, Balıkesir, Amasya, Ceyhan ve Konya Şubelerimizden yoğun bir katılım oldu.

• KIRIM BÜLTENİ

Kırım Tatarlarına yapılan 18 Mayıs 1944 Sürgünü'nü anma faaliyetleri kapsamında; TRT Avaz kanalında yayımlanan "Stüdyo Avaz" programının 18 Mayıs 2011 tarihinde, saat 15.00'de canlı yayınlanan bölümü, Kırım Tatarlarının sürgününe ayrıldı.

Yönetmenliğini Açelya Eroğlu, sunuculuğunu Fulya Akbuğa'nın yaptığı program, Kırım'ın genel yapısını anlatan video kaydının gösteriminin yanı sıra, Mustafa A. Kırımoglu'nun hayatını anlatan

• KIRIM BÜLTENİ

TRT Türk kanalında yayımlanan "Dünyamız Detay" programının 18 Mayıs 2011 tarihinde saat 18.00'de canlı olarak gösterilen bölümünde, Kırım Tatarlarına 67 yıl önce yapılan sürgün ile ilgili pek çok konuya değinildi.

Genel Yayın Yönetmenliği Kerem Kırçuval, sunuculuğu Ayşe Süberker tarafından yapılan program; Kırım Sürgünü, Kırım Akmes-

Sürgün TRT Avaz'da

video kaydının gösterimi ile başladı. Program esnasında telefon bağlantısı yapılan Kırım Tatar Milli Meclisi Başkanı Mustafa A. Kırımoglu, Kırım Akmescit'te yapılan ve 30 binden fazla kişinin katıldığı 18 Mayıs 1944 Sürgünü'nü Anma Mitingi ile ilgili bilgilendirme yaptıktan sonra Kırım Tatarlarının bugünkü problemleri hakkında bilgi verdi. Programın konduğu Genel Başkan Vekilimiz Tuncer Kalkay, telefon bağlantısı esnasında, 18 Mayıs Sürgünü 67. yılı anma etkinlikleri kapsamında Türkiye'de Genel Merkezimiz ve Şubelerimiz tarafından yapılan faaliyetler hakkında da Mustafa A. Kırımoglu'na program aracılığı ile bilgi vermiş oldu.

18 Mayıs 1944 Sürgünü ve sürgün sonrası Kırım Tatarlarının yaşamları ve mücadeleleri hakkında kapsamlı açıklamalarda bulunan Tuncer Kalkay, Kırım Tatarlarının Vatana dönüş, kimliklerini koruma, eğitim, konut, sosyal güvence ve sağlık alanlarında karşılaştıkları problemlere değinirken, bu problemlerin çözümü yönünde, gerek Türkiye ve gerekse Ukrayna'dan beklentilerini dile getirdi.

Ayrıca, programa telefon ile katılan Eskişehir Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Spor Kulübü Derneği Başkanı Mesut Ör ile Sakarya Gazetesi yazarlarından Prof. Dr. Rıdvan Karluk 18 Mayıs 1944 Sürgünü ile ilgili görüşlerini dile getirdi.

Sürgün TRT Türk'te

cit'te düzenlenen anma mitingi ve Kırım Tatarlarının bugünkü durumuna yönelik bilgilerin yer aldığı video gösterimleri ile başladı.

Programa Kırım'dan telefon ile bağlanan Kırım Haber Ajansı Müdürü Gayana Yüksel 18 Mayıs Sürgünü'nün 67. Yılı münasebetiyle Akmescit'te düzenlenen miting ve Çatırdağ'a yapılan yürüyüş etkinlikleri hakkında bilgi verdi.

Programa konuk olarak katılan, Kırım Tatar Milli Meclisi Türkiye Temsilcisi Zafer Karatay; Kırım Tatarlarına yapılan sürgünün, bir milleti yok etmeye yönelik olduğunu,

bu yok etme politikasının sadece sürgün ile yetinmediğini, Kırım'da Kırım Tatarlarına ait her türlü iz'in sistemli bir şekilde ortadan kaldırılmaya çalışıldığını, sürgünü yaşayan insanların hatıraları paylaşıldığında dehşete düşüldüğünü ifade etti.

İstanbul Şube Başkanımız Celal İçten de, sürgünün devlet eliyle yapıldığını, sürgün ve esnasında Kırım Tatarlarının nüfusunun %46'sını kaybettiklerini, çok zor şartlar altında yaşam mücadelesi vererek, hiçbir zaman kimliklerinden ve vatanlarından vazgeçmediklerini vurguladı.

İsmail Bey Gaspıralı Anıt Parkı Gebze'de Açıldı

Derneğimiz Gebze Şubesi'nin yoğun temaları ve çalışması sonucu Gebze Belediyesi tarafından düzenlenen İsmail Bey Gaspıralı Anıt Parkı'nın açılışı törenle gerçekleştirildi.

• KIRIM BÜLTENİ

Derneğimiz Gebze Şubesinin yoğun temaları ve çalışması sonucu Gebze Belediyesi tarafından Osman Yılmaz Mahallesi'ne kazandırılan İsmail Bey Gaspıralı Anıt Parkı'nın açılışı düzenlenen törenle gerçekleştirildi.

Körfez manzarasına nazır parkın açılış törenine Gebze Belediye Başkanı Adnan Köşker'i temsilen Başkan Yardımcıları Yunus Tekin ve Ahmet Kisbet'in yanı sıra, Genel Merkezimizi temsilen Genel Başkan Vekilimiz Tuncer Kalkay ile Denetleme Kurulu Üyemiz Serdar Günönü; Gebze Şube Başkanımız Şerife Orak ile Gebze Şubemiz Yönetim Kurulu Üyeleri; Kocaeli Şube Başkanımız Suavi Oktay ile Kocaeli Şubemiz Yönetim Kurulu Üyeleri, Gebze'de faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve Gebze'de yaşayan çok sayıda Kırım Tatarı katıldı.

Anıt parkın açılışında ilk olarak söz alan Gebze Şube Başkanımız Şerife Orak, parka adı verilen İsmail Bey Gaspıralı'yı, "Büyük Kırım Tatar fikir ve maarif adamı, Türk dünyasında dilde, fikirde, işte birlik anlayışının fikir babası" sözleriyle tanımladı. Orak, konuşmasında, İsmail Bey Gaspıralı'nın adının yaşayacağı parkın kazandırılmasından

ötürü Gebze Belediye Başkanı Adnan Köşker ve çalışma arkadaşlarına, İsmail Bey Gaspıralı büstünün yapımını üstlenen Genel Merkezimize ve büstü yapan Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

Heykel Bölümü Öğretim Üyesi Anar Eyni'ye teşekkür etti.

Orak'ın ardından kürsüye çıkan Gebze Belediyesi Başkan Yardımcısı Yunus Tekin, konuşmasında Başkan Köşker'in selamlarını ilettili. Konuşmaların ardından Gebze Belediyesi Mehteran Bölüğü'nün verdiği mini konser katılımcılardan alkış aldı.

Konser sonrası, Körfez manzarasına hâkim bir yerde konumlanan ve İsmail Bey Gaspıralı'nın büstü ile anlamlandırılan İsmail Bey Gaspıralı Parkı'nın açılışı, kurdele kesimi ile gerçekleştirilmiş oldu. Açılışı müteakip katılımcılara Gebze Şubemiz tarafından milli aşlarımızdan çibörek ikram edildi.

Ailemniñ Taqdiri

• Dilâra SÜLEYMANOVA

Er bir aile özcesine bahtlı ve özcesine bahtsızdır. Menim ailemniñ tarihi, taqdiri binlerce Qırımtatar aileleriniñ tarihi ve taqdirinden çoq farq etmey. Mille-timizniñ sürgünlükte çekken ıstırapları, Vatanğa dönüşü ile bağlı qıynılıqları er bir Qırımtatar ailesiniñ başına tüşti.

Bizim bitamız Meryem Ayedin qızı Qırımniñ Qurman bölgesinde, keçken asırniñ 30-ncı yıllarında çoq dindar bir ailede doğdı. Oniñ eki doğmuş ağası Rusiye ve Yaponiya arasındaki cenk vaqtında, Port-Artur degen yerde oldılar. Bitamniñ aytqanına köre, olarniñ yaşağan yerlerinde er bir diniy merasim, toydügün, sünnet merasimi babasınıñ iştirakinen keçedi. Cemaat arasında Ayedin bey ve oniñ Mavile bikeniniñ itibarı pek büyük edi. O vaqıtta müsülmanlarğa dini kütme, namaz yapmaq ya da Allahniñ adını añmaq havflı olğanına baqmadan(bunıñ için Sibir taraflarına sürgün etebile ediler), Ayedin bey ata-dedeleriniñ muqaddes dinini açıq göñülden küte edi ve bu dinge, kendi milletine, Vatanına ömrüniñ soñuna qadar sadıq qaldı. Meryem bitamızı da şay östürdi, terbiyeledi.

1944 senesi Qırımda bahar çilesi. Alman ordularından temizlengen Qırım toprağında ayat canlana, insanlar endiden soñ raat yaşaycaqlarına işanalar. Birisi ordudan qaytacaq balasını, digeri ordudan qaytacaq qocasını bekley. Analar

soñki ötmek parçaçığını özleri aşamay evlâtlarına qaldıralar. Qadınlar, yaş qızlar (şu sırada bizim Meryem bitamız da) arbiy urba tikip cebede bulunğan askerlerge yollaylar. Ve şu vaqıt – Qırımtatarlarniñ tarihinde ömürlük eñ qara ve matem küni olaraq qalacaq- Mayıs 18 küni, saba erte, rus askerleri er bir Qırımtatar ailesiniñ evine bastırıp kirip, tüfek uçlarını insanlarğa doğrultaraq, qıçıra-qıçıra, qadınlarını, balalarını, qart kişilerini urıp vokzal tarafına aydadılar. Qayerge, ne için? Kimse bilmey. “Bu bir añlaşılmamazlıq olsa kerek” dep tüşündik o vaqıt diye hatırlay bitam. “Bizlerni keri qaytarırlar dep ümüt ete edik”. Lâkin bundan eki ay evelsi Kavkazda Çeçen halqını öz yurtundan quvğan ve şimdi Qırımtatarlarını da hiyanetlikte qabaatlap, olarnı Orta Asiyağa sürdürgen yüz-süz devletniñ daha beter yüz-süz yolbaşçılarniñ niyetleri bam-başqa edi. 18-nci asırda başlanğan ve II Yekaterina tarafından ilân etilgen “Qırım-Qırımtatarlarsız!” adlı siyasetni cellât Stalin ve oniñ çanaqyalarları soñına yetkizdiler.

Bitamız, oniñ ihtiyar babası ve anası Özbekistan ASSRniñ Ferğana vadiysindeki Stantsiya Fedçenko degen yerge sürüldiler. Şu arada yaz mevsimi başlandı. Daha doğrusı yaz çilesi. Böyle sıcaqlıqqa alışmağan, sıtma ya da veba kibi hastalılarğa oğrağan, açlıqqa dayanılmağan ve ahır-soñu can bergenlerniñ sayısı kün sayın arttı.

Sürgünlükniñ ilk yıllarında ölgenler arasında bitamızıñ anası

Mavile bike de bar. Bitamız babasınen eski ve çoqtan harap alda bulunğan bir evçikte yaşadılar. Bir kün Ayedin dedemiz evçikni tamir etti, balçıqtan yapılğan divarlarını beyaz renkke boyladı. “Özbek qomşularımız bizge kirip, evimizdeki tertip-nizamına suqlandılar” dey edi bitam. Babasınıñ elinde Qur’an-ı Kerim’ni körüp pek quvanğanlar ve artıq bütün cenazelerge başta onu çağırıp, dualar oqumasını rica etkenler. Bazı Özbekler ise “Siz kelmezden evel bizge üç közlü çirkin yüzlü Tatarlar keleler dep bizni qorqutqan ediler. Albuki siz bizler kibi adiy insanlar, bizler kibi müsülmanlar ekensiz de”, dep aytqanlar.

Meryem bitamız, zavotta çalıştı. Dülber tatar qız edi. Babasınen ilk yılları horluq çekkende olarğa Mükkerrem Süleymanov degen yigit çoq yardım etken. Sonra oniñnen Meryem bitamız evleneler. Yigit de dindar qorantadan eken. Bitamızıñ aytqanı kibi bir mollanıñ oğlu ve bir mollanıñ qızı evlenseler, olarda gayet güzel evlâtlar doğar. Bitamız da ardı-sıra altı dülber ve sağlam evlât kördi: Asan, Kambar (Qırımdaki eski bir köyniñ adı unutulmasın dep bitamız ikinci oğluna şöyle ad berdi), Seydali, Alim, Fatma ve Zöre. Böyleliknen, taqdirniñ ükümi ile, sürgünlükte kendi Vatanını körmey doğğan Qırımtatarlarniñ yañı nesili ösip başladı. Altmışınçı seneleri komendant rejimi lâğu etildi. Taşkente milliy ansambl “Qaytarma”, milliy gazeta “Lenin bayrağı”, soñra milliy dergi “Yıldız”

peyda oldılar. Amma milletin baş məqsadı – Qırımğa qaytmaq edi. Ve milliy areketniñ bütün işleriniñ başında şu məqsət tura edi. Bitamıznen qartbabamız öz altı balasına artqaç kölmək almay, Moskvağa halq vekillerini yollamaq için öz aylıqlarından bir qısmını şuniñ için ayıra ediler. Olar öz balalarına Qırım sevgisini aşıladılar. “Biz qayıtmaq olmasaq bile, siz Qırımğa qayıtmaq için toqtamay küreşiniz, çalışınız” dey ediler. Ailede ise tek Qırımtatarca qonuşıla edi. Bitamız çoqtan-çoq Qırımtatar milliy türkülerini ezberden bile, “Port-Artur” yırını sıq-sıq yırlay ve uzaq elde köz yumğan ağalarını hatırlay edi.

Babamız Seydali Süleymanov (şu yerde qayd etməli ki, vesiqalarda onıñ adı Akbarali olaraq yazılğan. Amma o doğğanda molla qulağına adıñ Seydali olsun dep bir qaç kere aytqan. Ve o, ömürlük asıl adı – Seydalinen yaşay) yuqarı sınıflarda oquğanda anamız, babası Bağçasaraylılardan olğan Aliye Nariman qızı ile tanışa. (Yazıq ki anamızniñ qartana-qartbabası, ana-babası erte vefat etkenleri için olar aqqında tolu ve tam malümat ketirip olamayım). Ekisi bir-birine sevdalı olalar. Babamız ordu hizmetini eda etip, evine qayıtqan soñ olar evleneler. Olarda ardı-sıra üç bala doğa. Oğullar Seytasan ve Seyran, hem de qızı Dilâra. Babamız qurucu, anamız ise kitap tükânında müdir olaraq çalışalar. Sekseninci senelerniñ sonunda babamız ve emcemiz Alim maşınağa oturıp yol aldılar. Olarnıñ məqsadı – Qırımda yaşamaq için bir ev tapmaq edi.

Maşınada Özbekistandan Qırımğa üç-dört kün içinde keldiler. Qurman rayonundaki Puşkino adlı

köyde eski bir evni ucuzdan alalar. İşte, 1989 senesi bitamıznen qartbabamız Qırımğa qayıtmaq şu evde yaşaylar. Şu arada babamniñ ağa-qardaşları da Qırımğa qayıtmaq episi Qurmanda yerleşeler. Şunu qayd etmək kerek ki o vaqıtta aqimiyet Qırımtatarlarını deniz yanında (Yalta, Aluşta, Sudaqta) ve şeerlerniñ özünde yerleşirmey edi.

Şuniñ için halqımızniñ çoqusı çöl tarafında (Canköy, Qurman, Saq, Kerçte) yerleşken.

1991 s. iyün ayında bizim ailemiz de Qırımğa köçip keke. Başta Qurmanda ufaq bir evçikte yedi adam olıp yaşadıq. Soñra anamniñ tanışlarından biri bizge Qarasuvbazar daki Zuya adlı qasabağa köçip yaşamağa teklif etti. Ailemiz şay da yaptı. Böyleliknen bütün soy-sopumuz Qurmanda evlerini ya satıp aldı ya da özleri qurdılar. Al-azırda olar öz balalarını östürelər, oqıtalar, topraq işlerinen oğraşalar. Biz de Zuyada yedi sotka topraq alıp, evimizni qurıp başladıq. Ev qurulmağance ise bir Rus qadınıñ evinde bir odasını kirağa tutıp, senelerce yaşadıq. Anamız başta Zuya mektebinde laborant olıp çalıştı. Soñradan ise şimdiki künumizge qadar, Kuybişev bazarında alış-verişnen oğraşıp, künde 5-10 kümüş qazana. Babamız çoq eyi bir qurucudur. İşte, o ya quruculuq işlerinen oğraşa, ya da azbardaki bostanımızda sebze oturma, meyva tereklerini östüre. Ağamız Seytasan ordudan qayıtmaq kelgen soñ bir qaç yıl işsiz yürdi. Şimdi Aqmescitte qurucular brigadasında çalışa. Bu yıl o evlenmekni planlaştıra. Qismet etse evlenir, evli-barqlı olur. Daha bir ağam Seyran “Yañı dünya” gazetasında çalışa. Edebiyat ve tasıl ile bağılı maqaleler yaza. Bundan

ğayı o, şiirler de yaza. Men ise Qırım devlet müendis-pedagogika universitetinde, İngiliz tili ve Qırımtatar Tili ve Edebiyatı bölüginin 3-ncü kursında oquyım. İngiliz tilinen balalıqtan meraqlanam ve ileride terciman ya da oca olmaq isteyim. Öz fenim boyunca aspiranturağa azırlanam. Teessüf ki 1991 senesinden berli bugüngece evimiz daha soñunace qurulmağan. Evniñ yarısını yapıp, damını qapatıp yaşaymız. Az-buçuq qazandıqımız para, yemek, urba, oquvğa masraf oluna. Ve bu acınıqlı al tek bizde degil ebet. Milletimizniñ yarısı öyle yaşay. Amma biz episi bir bahtlımız- bizim nesil Vatanda yaşay. Biz yaşlar, sürgünlük ne olğanını bilmesek de, qayıtmaq ne olğanını yahşı bilemiz. Qayıtmaqımız nafle edimi? Yoq. Bizim ailemiz muabbet yaşay, ayaqlarımız astında kendi ana –toprağımız bar, yüreklerimizde Qırım davası, Qırım sevdası bar. Ana tilimizni unutmadıq. Paramız ötmekke bile yetmegen vaqıtta ana tilimizde neşir olunğan “Yañı dünya” gazetasını, “Yıldız” dergimizni alıp oquy edik ve şimdi de oquymız. Ana tilimizde yazılğan er bir sözni, er bir cümle ni yüreklerimize siñirdik. Hususan “Vatanımız Qırımdır!” degen sözlerni eyi öğrendik. Bu sözlernen milletimiz Milli Meclis yolbaşılığında Vatan için küreşe ve daa çoq yıllar küreşecektir. Biz öz keçmişimizni, Vatan davası oğrunda canını feda etken insanlarnı, bizim baba-dedelerimizni unutmamaq kerekmiz. Olarnıñ yapqan hizmetleri milletimizniñ tarihinde altın arıflernen yazılacaqtır. Ayatımız ise devam etmekte...

(*) 2004 yılında yapılan Safiye Nezetli Aile Tarihi yarışmasına katılan eserlerden biridir.

Kırım Tatar Kadınlar Dergisi

«Nenkecan»

Nenkecan”ın yayın politikası gereğince, basılmak üzere gönderilen yazılar, hangi dil de yazılırsa yazılısın, Kırım Tatarcasına çevrilerek, Dergi’de yer alıyor.

• Necla KALKAY

Kırım Tatar kadın aydınları tarafından 2010 yılının son aylarında kurulan “Nenkecan” Kadınlar Kulübü tarafından, “Nenkecan” adı ile kadın dergisi yayımlanmaya başlandı. Tamamen Latin alfabesinde ve Kırım Tatarcasında 3 ayda bir yayımlanacak olan “Nenkecan” dergisinin Ocak, Şubat, Mart aylarını kapsayan ilk sayısı, kuşe kâğıda, görsel öğelerle zenginleştirilmiş 48 sayfa olarak basıldı.

Sadece kadınlara yönelik olmayıp, Kırım Tatarlarının tarihi, sos-

yal, kültürel, eğitim ve sanat gibi konularında da okuyucularına farklı bakış açıları sunan “Nenkecan”ın Başyazarlığını Zera Bekir, Başyazar Yardımcılığını Leniyara Selim yapıyor. Kaliteli baskısı, millî motiflerle desteklenen “Nenkecan”ın yazı kurulu heyetinde; Vatan Kırım’ın yanı sıra Türkiye, Romanya, Bulgaristan, Amerika Birleşik Devletleri, Rusya Federasyonu, İsviçre ve Hırvatistan’da yaşayan yazarlar da yer alıyor.

“Nenkecan”ın yayın politikası gereğince, basılmak üzere gönderilen yazılar, hangi dilde yazılırsa yazılısın, Kırım Tatarcasına çevrilerek, dergide yer alıyor. Kırım Tatarcasının yaşatılmasının yanında, milli değerlerimizin korunmasına verdiği önemi, muhtevasında da gösteren “Nenkecan”ın ilk sayısının tanıtımı 4 Mart 2011 tarihinde Akmesit’teki Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi’nde yapıldı.

Türk dünyasının büyük fikir adamı İsmail Bey Gaspıralı’nın çıkardığı ve kızı Şefika Gaspıralı’nın editörü olduğu Alem-i Nisvan (Kadınlar Dünyası) dergisinin 105. yıldönümü dolayısıyla düzenlenen uluslararası konferansta yapılan, “Nenkecan”ın tanıtım toplantısına katılan Kırım Tatar Millî Meclisi Başkanı Mustafa A. Kırımoglu; 1991 yılında yapılan Kırım Tatar Millî Kurultayında Latin alfabesine geçilmesi yönünde karar alındı-

ğını, birçok çalışmanın yapılmasına rağmen, bu kararın hayata geçirilmesinde yeterli gelişmenin sağlanmadığını, bu bakımdan “Nenkecan”ın hizmetinin çok büyük olduğuna dikkat çekti.

Derneğimiz içerisinde yapılan değerlendirmelerde, “Nenkecan”ın Kırım Tatarcasının yaşatılmasına ve Kırım Tatar kültürünün gelişmesine katkı yapmasının beklenildiği, bunun için de çok değerli bilgiler içeren derginin önemle tavsiye edilmesi gerektiği belirtildi.

Bu çerçevede, abone olmak isteyenler derneğimize bizzat başvurabilir, derneğimiz telefonu ya da elektronik postaları aracılığı ile de bilgi alabilirler.

Doğrudan “Nenkecan” ile iletişime geçmek isteyenler için iletişim bilgileri aşağıda verilmekte olup bu vesile ile “Nenkecan”ın hayat bulmasında emeği geçenleri tebrik eder, “Nenkecan”a etkili ve uzun süreli bir yaşam dileriz.

Yazışma Adresi: Z. Ruhadze soqağı, 125 Aqmescit şî, Qırım, Ukraina, 95023

Ул.З.Рухадзе 125
гор.Симферополь Крым -
Украина, 95023

E – Posta Adresi: nenkecan@meta.ua

Ayrıca Derneğimiz aracılığıyla da abone olabilirsiniz.

Şefika Gaspıralı ve Kırım Tatar Aktivist Kadınları Anma Toplantısı

İsmail Bey Gaspıralı'nın kızı, dünyadaki ilk Müslüman kadın dergisi «Alem-i Nisvan»un editörü Şefika Gaspıralı, hayatını Kırım Tatar aydın kadınlarının yetişmesine adamıştır.

• KIRIM BÜLTENİ

Derneğimiz Altındağ Belediyesi ile ortaklaşa düzenlediği Hamamönü Söyleşileri kapsamında 24 Mart 2011 tarihinde, “Şefika Gaspıralı ve Kırımtatar Aktivist Kadın-qızları Anma Toplantısı” Ankara’da yapıldı.

Programın takdimi ve sunuculuğu Genel Sekreterimiz Oya Deniz Çongar tarafından yapıldı. Programda Kırım Tatar Aydınlanma Hareketinin yolbaşısı İsmail Bey Gaspıralı'nın kızı, Kırım'da ve İslam Dünyasında ilk kadın dergisinin editörü Şefika Gaspıralı'nın hayatı ile İsmail Bey Gaspıralı'nın Tercüman

gazetesinin eki olarak 3 Mart 1906 tarihinde çıkartılan ve “İslam Dünyasının ilk kadın dergisi” olan “Alem-i Nisvan” (Kadınlar Dünyası) Oya Deniz Çongar tarafından anlatılırken, Şefika Gaspıralı'nın hayatından kareler ile Alem-i Nisvan dergisi ile ilgili görüntüler de perdeden yansıtıldı. Şefika Gaspıralı'nın ardından, yaşamış oldukları olağanüstü zor şartlarda halkının meselelerine çözüm üretmeye çalışan, Kırım Tatar milli hareketinde en ön saflarda yer alan, Ayşe Seytmurat, Vecihe Kaşka, Zampira Asan, Sabriye Seyit gibi kadın aktivistler de anıldı.

Kadın şairlerimizden ve kadınlara yazılan şiirlerden, Vasfiye Qıpçak'ın “Men Kadınım”, “Yırla, Kırım Güzeli” ve “Kadın Olğan Evde”; Amdi Giraybay'ın “Ketme Balam” ve “Leylağa”; Eşref Şemizade'nin “Arzu”, “Mektup”, “Arıqbaş Eteğinde” ve “Alime”; Elvina Velışay'ın “Duygular” adlı şiirleri ile

Kırım Bülteninin editörü, yaş şaire, Meryem Başkurt'un “Köç Vaqtı” ve “Menimsiñ” adlı şiirleri; Gençlik Komisyonu üyelerinden Hale Kalkay, Sebilâ Fezaziy, Meryem Asan ve Fethi Kurtiy Şahin ile Yönetim Kurulu Üyemiz Murtaza Esenkale ve Kırım Bülteni editörü Meryem Başkurt tarafından okundu.

Genel Merkez Kadınlar Komisyonu Başkanımız Necla Kalkay, Kadınlar Komisyonunun faaliyetleri ve hedefleri hakkında yapmış olduğu konuşmasında, Vatan Kırım'da Latin alfabesi ve Kırım Tatarcasında yayınlamaya başlanan “Nenkecan” adlı kadın dergisinden de söz ederek “Nenkecan”ın desteklenmesinin gerekli olduğunu, bunun için de dergiye abone olunması çağrısında bulundu.

Program, “Esmerim, Dülberim” adlı yırın Hale Kalkay tarafından, “Ediye” adlı yırın ise Sebilâ Fezaziy tarafından icra edilmesi ile sona erdi.

Engel Ruslar mı?

Ukraynalılar mı?

• Nail AYTAR

Kırım Tatar probleminin çözüm aşamalarını belirlemeden önce problemin ne olduğunu somut olarak ortaya koymak gerekir. Nedir bizim en büyük çözülmezse yıkım olacak problemimiz? Sürgün yerlerinden ve diasporadan vatana dönüp yerleşme, dönenlerin ev, bark, arsa, iş bulma problemleri mi? Okul, eğitim, anadil, kültür, din meseleleri veya daha sayabileceğimiz bir bu kadar problem mi? Milletimizin dört bir yana dağılmış diasporasının “varsa” gelecek kaygısı, milli hedefler noktasında yeri ve önemi. Belki de bu saydığımız problemlerin hepsi?

Bu problemlerin arasında saymadığımız somut olmayan problemlerimiz de var. Kafa karışıklığı, belirsiz politikalar, Kırım Tatar milli meselesine olan inancımız. En önemlisi biz kendimizi ne olarak tanımlıyoruz, gelecek hedefimiz ne, milletimizin kaygısıyla kaygılanıyor muyuz? Bu soruları arttırmak mümkün olduğu gibi ce-

vapları üzerinde de çok çeşitli yorumlar yapabiliriz.

Bir mucize oldu ve sürgün yerlerinden herkes vatana döndü, nüfusumuz % 13 oranından % 23'e çıktı, problem çözüldü mü? Sayısal veriler kadar niteliğin önemi yok mu? Yıllar sürse de dönüş tamamlandı, herkes evini yaptı, işini kurdu, okullar yapıldı, eğitim problemi çözüldü, camiler yapıldı, her şey bitti ve bir eksiklik kalmadı mı acaba? Camilerde ibadet eden insanlarımız, gençlerimiz kalacak mı? Milli matem günlerinde mum yakıp sürgün şehitlerini Rusça ağıtlarla mı anacağız? Milli Mekteplerde eğitim dili ne olacak, hocalar çocuklara bilgilerini hangi dilde anlatacaklar? Ders kitapları Rus ve Ukrayna tarihini mi anlatacak, yoksa Kırım Tatar tarihini mi genç beyinlere? Biz çözümü dört duvar arasındaki ibadethane ve eğitim kurumlarına bağlarken kalbimizdeki inanç ve beynimizdeki eğitim anlayışını ihmal etmeye başladık sanki.

Vatandaki % 23 meramını, sevgisini, üzüntüsünü, aşkını Rusça anlatmaya devam ederken diaspo-

radaki bizler Kırım Türk'ü müyüz yoksa Kırım Tatarı mıyız ya da sadece Tatar mıyız konusunu tartışırken hatta diaspora ifadesini bile kullanırken korka korka acaba yanlış anlaşılır mıyım endişesi ile kendini ifade etme sıkıntısı yaşarken milli kimlik bilinci oluşmadan varlığımızı ne kadar daha devam ettirebiliriz? Bir de bu tartışmalara yeni eklenen, biz “Kırımlıyız” dilimiz de “Kırımca”; Tatar adı bize sonradan verildi ve barbarları ifade ediyor grubu da eklenince tam bir sirk panayırı görüntüsü yok mu sizce?

Bizim millet olarak ortak değerlerimiz, kaygılarımız, sevinçlerimiz oluşmadan; ayrışma noktalarından çok birleşme noktalarını sağlamlaştırmadan geleceğimizi kurmamız çok zor görünüyor. Birlik ve beraberlik içinde ortak hedefe varmak için çalışmak yerine kişisel menfaat ve benliğini ortaya çıkaranlar “vatanlarına ihanet eden” sapkınlardır. Bizim en büyük düşmanımız ne Ruslar, ne de Ukraynalılardır. Bizim en büyük düşmanımız içimizdeki İngilizlerdir!

Fevzi Yakub Genel Merkezimizde

Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi Rektörü Fevzi Yakub'un TOBB Üniversitesi Rektörünü makamında ziyareti ile devam eden Ankara ziyaretinin ilk ayağı Derneğimiz Genel Merkezi oldu.

• KIRIM BÜLTENİ

Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi Rektörü Fevzi Yakub 4-6 Nisan 2011 tarihleri arasında üniversitesine destek aramak için Ankara'ya geldi. Derneğimiz Genel Merkezinin misafiri olarak Ankara'ya gelen Fevzi Yakub 5 Nisan 2011 tarihinde TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yücel Altıntaş'ı makamında ziyaret etti.

Ziyarette, Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesinin sorunlarının çözümüne destek aradıklarını, 7 Fakültesi ile 24 ihtisas alanında 500 öğretim üyesi ile 7000 öğrenciye hizmet veren üniversitenin en büyük probleminin bir öğrenci yur-

duna sahip olunmaması olduğunu ifade eden Fevzi Yakub, bu yönde TOBB Üniversitesi ile birlikte proje yürütmek istediklerini belirtti.

TOBB Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yücel Altunbaşak, konuya olumlu yaklaştıklarını, bu yöndeki çalışmalara katkı sağlamak istediklerini belirterek ziyaretten duyduğu memnuniyeti ifade etti.

TOBB Üniversitesindeki ziyaretini tamamladıktan sonra Derneğimiz Genel Merkezine teşrif eden Fevzi Yakub, yaptığı görüşme hakkında bilgi vererek üniversitesinin kaliteli bir eğitim verdiğini, ancak üniversitenin öğrenci yurduna sahip olmaması nedeniyle de başka ülkelerden öğrenci kabul edemediklerini, bunun da potansiyel bir gelir kaynağının kullanılmamasına yol açtığını, bu problemi aştıkları takdirde hem eğitim kalitelerinin daha da artacağını hem de tercih edilir bir üniversite olmalarının sağlanacağını belirtti.

Genel Merkez Yöneticileri, Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversite-

sinin çalışmalarını yakından takip ettiklerini; üniversitenin Kırım Tatarlarının diline, kültürüne, sosyal hayatına, eğitimine yaptıkları katkının farkında olduklarını ve üniversitenin yüklendiği misyon nedeniyle de her türlü takdire şayan olduğunu belirterek üniversite ile işbirliği yapmanın da Derneğin en önemli fonksiyonları arasında yer aldığını ifade ettiler. Bununla birlikte Kırım Tatar Milli Meclisi Başkanı Mustafa A. Kırımoglu'nun Ocak 2011 ayında Ankara'da Türkiye Devleti yetkilileri ile yapmış olduğu görüşmelere eşlik ettiklerini, üniversitenin yurt problemi ile ilgili konunun Devlet Bakanı Faruk Çelik ile Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e aktarıldığını, bu konuda da Türkiye Cumhuriyeti'nin yardımcı olması yönünde niyetlerine şahit olduğunu ve konunun takip edildiğini Genel Merkez yöneticileri ifade ettiler.

Temaslarını tamamlayan Fevzi Yakub 6 Nisan 2011 tarihinde Kırım'a dönmek üzere Ankara'dan ayrıldı.

Rektorımız Fevzi Yakub

Qırımtatarlarnıñ yekâne universiteti olaraq bilingen Qırım Muendislik ve Pedagogika Universitetniñ (KİPU) büyük fedakârlıqlarnen qurğan, özüni universitetke bağışlağan, KİPU rektori Prof. Dr. Fevzi Yakubnen subetimizni diqqatıñızge teklif etemiz.

• Tuncer KALKAY

Urmetli rektorımız, özüñiz ve qorantañız aqqında aytacaq ol-sañız, neler aytasız?

Kezlev (Gözleve) şeeri, Aqmeçet qasabası, Qurmanacı koyünde 1937 senesinde tuvdım. Babamnıñ adı Yakub, anamnıñ adı Melek. Mendem dört yaş kiçik qardaşımın adı da Saadet. Emcemniñ qorantasinen bir yaşayışımız bar edi. Balalıq çağında bir aqşam maali ötmek için sofrığa barğan vaqıtta evimizge üç asker keldi. Siz Sovet ukümetiniñ qararinen sürgün olacaqsıñız dep ayttılar. Seytabla Emcem o vaqıtta Sovet ordusunda asker olup nemselerge qarşı savaşa da yengem 2 aylıq balasına baqa edi. Qorantamızda, rus tilinen laf etken tek adam Alem yengem, evimizge kelgen bu askerlerge “Bu balanıñ babası askerde, bu devlet için cenk ete, siz nasıl da olup oñın eki aylıq balasını sürgün yapasız” dep sorağanını hatırlayım. 18 Mayıs 1944 senesinde bizni Vatanımızdan çıkarıp sürgün etilgen vaqıtta men 7 yaşlı qardaşım 3 yaşlı bala edik.

Dedem Qurtbebiy, Qırım Musulmanları Cemiyetinde, daa ev-

velki senelerde faal bir vazifede olğanı için, onu 1944 senesinden 1951 senesine qadar türmege attılar. Dedemni alğan vaqıtında daa 20 kün-lük bala edim. Babam da sürgünden soñ, bir kere dedemniñ yerine türmege kirdi.

Sizniñ qorantañızni qayda sürgünlük ettiler?

Bizni Özbekistannıñ Fergana şeerine sürgün ettiler, bir vaqıt Qayrağaç koyünde, daa soñ, Reştan koyünde yerleştirildik. Yerleştirildik dep aytsam da, aslında ayağıma kiy-mege ayaqqap bile yoq edi. Ayağı-mıñ bir danesi cızbuut, bir danesi artı olmağan neylon bir ayaqqap edi. Mektepke de boyle başladım.

Tasil omüriniñ nasıl yerlerde olup keçti?

Taşkent Politeknik İnstitutına da 1956 senesinde başladım. Talebeli-gim boyunca, Komünist talebe teş-kilatı olğan Komsomolda çeşit işlarnen oğraştım. İnstitut boyunca 13 bin talebeniñ reisi olup işledim. O senelerde institutta yaşlar arasında pek rağbet qazandım. Aynı vaqıtta Komsomoldan aylıq akçe de ala edim. İnstitutnı 1961 senesinde bi-tirdim.

Nasıl idareci oldıñız?

İnstitutnı bitirgen soñ, 1966 se-nesinde dohtura araştırmamı ni-hayetlendirdim. Doçent ünvanını 1968 senesinde qazandım. Univer-sitetteki Komünist Partisiniñ Prezi-dentligine 1970 senesinde saylandım. Bu vazifem 1975 sene-sine qadar devam etti. Universitette 1975 senesinde kafedra mudiri oldum. 1985 senesinde de profes-sorluq ünvanını aldım. 1989 sene-sinden 1993 senesine qadar Qırım-da bir universitetni peyda olması için oğraştım.

Qırım Muendislik ve Pedago-gika Universitetni nasıl qurdu-ñız? Bu universitnen alâqalı fikir berip olursız mı?

Bu sebepten 1993 senesinde Qırım Muendislik ve Pedagogika Universitetni(KİPU) qurmak için Vatan Qırımğa qayttım. KİPU-nıñ şimdiki binasını 1996 senesinde universitetke tahsis ettirttim. 1996 senesine qadar qayda boş bina tap-saq, anda ders berdire edim. Bizge tahsis etilgen bina askerleriñ binası edi. Askerler binanı tahliye etken soñ, iç bir şey taşlamağanlar, radia-

tor solaqlarını, suv ağı, qapularını, pencirelerini, hatta yerdeki parketlerini söküp hırsızlap alğanlar. Yani binanı bizge bergen vaqıtta sade divarları qalğan edi.

1994 senesinde 325 talebe qabul etsek de, yañı yerimizden ösip kelgen bu künlerde KİPU-da 4 müte-hassıslıq, 7 fakultet, 24 kürsü (bolük) 500 muallim ve 7 bin talebege iriştik.

Qırımıttar ve Türk Tili Edebiyatı, Filologiya, Tarih, Müendislik, Ekonomi, Bediyy Sanatlar ve Bala Bağçası Talimi Fakultetlerinde ögretim yapıla.

Merkeziy binamızdan ayrıca Aqmescitiñ yaqınında, Kerçte, Canköyde, Bağçasaray ile Aqmescit arasında binalarımız, Kezlevde de kiralıq binalarımız bar.

Universitetimiz Bediyy Sanatlar Fakulteti, Polonya, Moskva, Lvov, Berlin, Umman kibi yerlerde yapılgan konkurslarda birinci yerni aldı. Bu fakultette Qırımında nam qazanğan ansambller de bar. Kemane gruppası olğan “Selsebil” ansambli, yırıclardan peyda olğan “Tañ Yıldızı” ansambli, folqlor icra etken

“Uçansuv” ansambli Bediyy Sanatlar Fakultetinde oquğan talebelerden teşkil etile.

Siz nasıl da olsa em talebelik vaqtında em de Taşkente Universitetinde ocalıq ve idarecilik vaqıtlarınızdada, komünist partiyasınıñ yuksek kademelelerinde vazife alğansıñız. Bir Qırımıttarı olğanıñız için yoluñızni qapamadıların?

Ebet de benim işim, benim halqımıñ işi er vaqıt pek qıyın oldı. Bizim yaşamamız için mıtlaq başarılı olmamız kerek edi. Men de iç bir

vaqıt yılmadan başarmaq için pek çoq çalıştım. Lâkin ne qadar başarılı olsam da tek Qırımıttarı olğanıñız için aldım çoq engeller çıqardılar. Universitetde Komsomol Reisi olğan vaqıtta Çekoslovakyağa bir eyet teşkil edildi. Men de eyetin içinde edim. Lâkin Qırımıttarı olğanıñız için meni eyetten çıqardılar. Sovetler Birliği Politbüro Umum Sekretaryası Kruşçov, Komsomoldaki çalışmalarıñı taqdirlemek için Moskvağa davet etken edi. Kruşcovnı ziyaret etecek eyetnen bir Moskvağa ketmek için aeroportqa keldik. Eyette ne qadar adam olsa, episini yiberdiler. Tam men keçecek olğanda yüksek rutbeli bir KGB ofitseri aldım çıqtı. “Sen uçaqqa minemezsiñ” dep ayttı. İç bir şey soramama da fırsat bermeden, “İç bir şey aytma, sen aqıllı bir adamsıñ, er şeyni añlaysıñ, bunıñ sebebini de añlağanıñı bilemen” dep meni uçaq limanında qaytardı.

Ebet de añladım, olar benim halqımıñı yoq etmege tırışalar, daa çoq da tırışacaqlar da, olar ne qadar meni yoq etmege tırışalar da, men o qadar yaşamak için, başarmaq için tırışam.

Bizge soñki sözleriñizni tavsiyeleriñizni aytarsız mı?

Men bellesem, bizim halqımıñ mıtlaq oquması kerek. Bizim eñ büyük ihtiyacımız mekteplerimizdir, universitetlerimizdir. Onıñ için, universitetimizni yaşatmaq, onı halqara standartlarğa qavuşturmaq en büyük ğayemiz. Bir milletni cail taşlamaq dep aytmaq onı yoq etmek demek. Onıñ için KİPU-ğa qol tutmañız kerek. Diasporada yaşağan halqımız, ballarını oqumaq için Qırımğa yiberseler de bu olar için pek çoq hayırlı olacaqtır.

Hamamönü'nde Muhteşem Final

Dr. Ahmed İhsan Kırmılı Edebiyat Yarışmasının sonuçlarının ilan edildiği, Ahmed İhsan Kırmılı'nın kaleme aldığı "Gönül Sayfalarım" isimli şiir kitabının imza günününün gerçekleştiği gece Kırım Tatar Müzik Dinletisi eşliğinde 12 Mayıs 2011 Perşembe günü Hamamönü Kabakçı Konağında yapıldı.

• Oya Deniz ÇONGAR

Derneğimiz Genel Merkez Gençlik Kolları tarafından organize edilen şiir akşamlarının tatile girerken gerçekleştirilen sezon finali gerçekten görülmeye değerdi. Ocak ayından itibaren Altındağ Belediyesi Hamamönü Kabakçı Konağı'nda yapılan şiir gecelerine Eylül ayına kadar ara verildi. Ama 12 Mayıs 2011 Perşembe akşamı gerçekleştirilen programın diğerlerinden bir farkı vardı. Bu gecemiz Genel Başkanımız Dr. Ahmed İhsan Kırmılı'ya ithafen gerçekleştirildi. Hem "Dr. Ahmed İhsan Kırmılı Şiir Ya-

rışması" sonuçlarının açıklandığı hem de kendisinin "Gönül Sayfalarım" isimli şiir kitabının imza gününün düzenlendiği gece, aynı zamanda Kırım Tatar Müziğinin birbirinden güzel ezgileriyle renklendi.

Gece, derneğimiz kursiyerlerinin, öğretmenleri Duygu Er eşliğinde seslendirdikleri parçalarla başladı. İpek Bayar, Vehbi İldar Şahin, İrem Mirza, Elif Şahin, İshak Karakaya, Gözde Müftüoğlu ve Hatice Seyhan'dan oluşan kursiyerlerimiz ilk konserleriyle

hem ailelerine hem de diğer konuklarımıza büyük bir mutluluk yaşattılar. Küçük eller kemanla tanıştıkları günden bu yana geçen bir yıllık süre içerisinde öğrendiklerini sergilerken, biraz desteklenmeleri ve kendilerine imkân tanınması halinde neler başarabileceklerini güzel bir konserle herkese anlattılar. Başarılı çalışmalarının derneğimiz adına Genel Başkanımız Dr. Ahmed İhsan Kırimlı tarafından verilen plaketlerle ödüllendirilmesi de sayıyoruz küçüklerimizin anı defterlerinde önemli bir yer tutacaktır.

Daha sonra “Ahmed İhsan Kırimlı Şiir Yarışması”nın sonuçları açıklandı. Ödül töreni Haziran ayının son haftası Kırım’da gerçekleştirilecek olan yarışmada ilk üç dereceyi alan şiirlerin seslendirilmesinin ardından, Türkiye’den katılan tek şiir olan ve jüri tarafından mansiyona değer bulunan şiir, şairesi Meryem Başkurt tarafından okundu.

Şiir toplantımız “Ankara Kaytarma Band”in konuklarımıza, kursiyerlerimizin ailelerine ve Dr. Ahmed İhsan Kırimlı ile eşi Dr. Çiçek Kırimlı’ya hediye ettikleri Kırım Tatar Müziği’nin muhteşem ezgileriyle devam etti. Yaklaşık 1,5 yıl önce Seran Alim, Fethi Kurtiy Şahin, Duygu Er ve Türker Yüksel’in bir araya gelerek oluşturduğu topluluk, seslendirdikleri dokuz güzel parçayla büyük bir beğeni topladı.

Son derece neşeli ve güzel başlayan gecemiz Genel Başkanımız Dr. Ahmed İhsan Kırimlı’nın “Gönül Sayfalarım” isimli şiir kitabının tanıtımı ve imza günüyle sona erdi. Bu güzel gecede bizleri yalnız bırakmayan konuklarımız imza gününe de büyük ilgi gösterdi.

TRT televizyonu Avaz kanalından gelen bir çekim ekibinin gecemizi kayda alması da gecenin bir diğer önemli unsuru oldu. Gelen ekip, derneğimiz yöneticileri Tuncer Kalkay, Namık Kemal Bayar ve Nail Aytar ile yaptıkları röportajların dışında kursiyerlerimiz ve “Ankara Kaytarma Band”in konserlerini daha sonra yayınlamak üzere kayda aldılar.

Genel Başkanımız Dr. Ahmed İhsan Kırimlı, eşi Dr. Çiçek Kırimlı, Yönetim Kurulu Üyelerimiz, kursiyerlerimizin aileleri ve dernek üyelerimizden müteşekkil kalabalık bir topluluğun hazır bulunduğu gece, başladığı gibi neşeli bir havada sona erdi.

Eylül ayında yeniden başlayacak şiir gecelerimizde tüm hemşehrilerimizi şimdiden bizlerle olmaya davet ediyoruz.

«Bizlerni ancaq latin alfabesi birleştirecek»

1991 senesi II-Qurultayda alınğan tedbirlerinen latin urfatına keçüv işlerine başlanğan edi. Lâkin halqımız boyunca qırımtatar latin alfabesi er kes taraftinen bilinmey.

• Susanna MUSTAFA

Ozüni büyük dep sayğan milletler bile bugün tuvğan tilini qorçalav ve saqlav peşine tüştiler. Bundan 20 yıl evel cenazesi qılğan Sovet devletniñ er bir koşesine öz kirill alfabesinen kirip soqulğan rus tilini de bugün muhafaza etip başladılar. Ukrainada ukrain tili devlet tili olsa da, memleketniñ şarq regionlarında horlanıla ve aşalatıla. Çoq yazıq ki, bizim ana tilimiz «regional tiller yahut az sayılı milletler tili» olaraq qabul etile. Bundan da deşetli şu ki, elimizde olğan sonki malümatlarğa köre, qırımtatar tili dünyada yoq olayatqan tiller cedveline kirsetilgen. Tuvğan tili qadimiy tillerden biri olğan milletimiz için bu ölümdür. Çünkü yarın ya da obirsi kün milletimizni de şöyle cedvelge kirsetirler. Belli ki, er bir halqı halq olaraq yaşatqan, onı baba-dedelerniñ mirasına, tamırlarına, urf-adetlerine, tarihına, milliy edep ve terbiyesine bağlağan tuvğan ana tildir. Tuvğan tilimiz olmasa, halqıniñ zengin tarihiy-medeniy hazinesini saqlap qalmaq mümkün degil. Dünyada saçılğan halqımızni birleştirecek elbette tilimizdir ve tilimizge kelişikli olğan latin elifbesidir.

Soñki seksen yıl içinde qırımtatar yazısı bir kaç kere islah etildi. qırımtatar edebiy tilinde 1929 senesine qadar arab yazısı, 1929-1938 senelerinde latin yazısı kullanıldı, 1938 senesinden bugüнге qadar ise kirill yazısı kullanıla. Belli olğanı kibi, bu islahlar rusiye halqlarını sovetleştirüv ve assimilatsiya etüv siyasetniñ talabı ile yapılğan ediler. Sovet Birliğiniñ yıqılmasından soñ qırımtatar tiliniñ kene de latin alfabesine keçmege imkân doğdı.

1992 s. nisan ayında Aqmescit şeerinde latin grafikasına keçüv meselelerine bağışlanğan halqara ilmiy konferentsiya ötkerilgen edi. Aynı şu yılınıñ sentyabr ayında yañı elifbe işlenip qabul etildi ve 1997 s. Qırım Yuqarı Şurası tarafından resmen tasdiq etildi. Faqat bugün ne içündür alâ daa kirill yazısı kullanılmaqta, mektep kitapları ala kirill alfabesinen basıla ve ballarımız ala da kirill alfabesinen tasil almaqtalar. Bu meseleni çözmege çalışayıq. İlk evela qısqa bir şekilde kirill alfabesiniñ qırımtatar tiline uymamazlıqtan söz etmek ister edim. Kirill alfabesini qabul etken soñ tilimiz fonetik, morfologik ve sintaktik deñişmelerge oğradı. Bu alfabenin ortağa çıkarğan sorunlardan birileri şunlardır:

1. Qırımtatar tilinde olğan 8 sozuq sesiñ (unlu) yerini kirill alfabesi sadece 6 sesni qarşılap oldı. Yani eskiden qırımtatarcada kullanılğan öü arifleri şimdi kullanılmay.(üç yerine

uç, dünya yerine dunya kullanıla).

2. Qırımtatar tiliniñ 4 tutuq ses (ünsüz) ğ, q, ñ, c arifiniñ 2 arifnen yazılması sorunu ortağa çıqtı. (ГЪ, КЪ, НЪ, ДЖ).

3. Rusçanıñ fonetik yapısına uyğan e, e, ю, я sozuq arifleri qırımtatar tiliniñ yapısına uymamaqtadır.

4. Kirill alfabesinde H arifinin olmayışı, qırımtatar tiliniñ arapça ve farsça kökenli kelimelerindeki H arifiniñ tüşmesine yol açtı.

Buniñnen beraber Kirill alfabesi sadece tilimizge degil milletimizniñ inkişafına da tesir etti. Bu meseleni açıklamaq için tarihimizge bir köz taşlayıq. İsmail Gaspıralınıñ zamanında yaşağan ve oña daima qarşı çıqqan rus aydınlarından misyoner Nikolay İlminskiy Rus Çarlığında yaşağan bütün türk milletlerini ruslaştırmaq için mahsus bir proje azırlağan edi. Onıñ teklif etken sistem, Kirill alfabesi ile yerli halqlarıñ tilinde Rus dinini, tarihini, örf adetlerini anlatqan kitaplarıñ basılması edi. İlminskige kore, sadece rus dinini, tarihini, örf adetlerini bilgen bir tatar, Rusçanı pek guzel bilmese bile, bir mankurt alına kelecik ve içten ise «Ruslaşmış» olacaqtır. Bu ruslaştırma politikasında alfabenin de muim rolü bar edi. Rusya musulmanları birleşmesi İlminskiynin yuqunu qaçırgan qorqunçlı tüşlerden biri edi. Rusya musulmanları o zamanları birleştiren tek unsur olarnıñ yazıda tek bir alfabenin, yani arabça

yazının qullanuvı edi. İlminskiyniñ butün ğayretleri tatarların alfabesini kirill alfabesine keçirmek edi. Bunı bile bir kazantatar mektebinde praktige keçirip vaftiz etilgen tatarların musulman akrabalarından keskin bir çizgi ile ayrılğanını farq etken edi.(1)

İlminskiyge kore kirill alfabesiniñ maqsadı rusyadaki yaşağan Türkleri birbirine degil Rus halqına yaklaştırmaq edi. Teessüf ki İlminskiyniñ bu projesi 1938 senesi kerçekleştirildi. 1938 senesinde Sovyet anayasasında qabul etilgen deñişmeler neticesinde qırımtatar tili diger Türkiy tiller kibi kirill alfabesine keçti. İşte bu olay alâ qırımtatarların inkişafına, milli tasiline ve köçler sebebinden başqa

memleketlerde yaşağan vatan-daşların temasta bulunmağa mania ola. Faqat son yıllarda Qırım-da düzenlengen çeşit festivaller, kongresler neticesinde diasporadaki yaşağan qırımtatarların bağlarımız er keçken sene qaviyleşe. Bu faaliyetleriñ neticesinde er eki taraf tekrar ve tekrar alfabe problemanı ortağa qoymağa başladı. Bu problemanı çözmek için bir proje olaraq Qırım Muendislik ve Pedagogika Universitetniñ Qırımtatar Tili Edebiyatniñ ocaları latin alfabesine dayanaraq «Qırımtatar tiliniñ imla ve punktuatsiya (noqtalama) qaideleri» kitapçıqını yazdılar. Bu kitapçıqta «imlâ», «noqtalama» ve «qırımtatar tiliniñ imlâsı için emiyetli olğan bazı hususiyetleri»

mevzularda guzel bir çalışma yapılar. Çalışmanıñ sonunda ilave olaraq «transliteratsiya qaideleri», yani kirill arifleriñ latin arifleriñ qarşılığın berdiler. Çalışmanıñ en guzel tarafı şunda ki diaporamızda yaşağan soydaşlarımızniñ til hususiyetleri de közde tutuldu. Şunda qayt etmek ister edim. Cemiyetimizniñ Umumiyy Merkezinde son bir qaç aydır devam etken qırımtatar tili kurslarında artıq bu kitapçıqniñ qaidelerine kore ders berilmektedir.

Latin alfabesine keçiş aslında körüngeñi kibi qıyın bir şey degildir. Sadece birbirimizge anlayışlı davranıp, latin alfabesiniñ qırımtatar tiliniñ inkişafına, butün dünyağa darqalğan milletimizniñ

Kirill		Latin		Kirill		Latin		Kirill		Latin	
Buyük	Kiçik	Buyük	Kiçik	Buyük	Kiçik	Buyük	Kiçik	Buyük	Kiçik	Buyük	Kiçik
А	а	A	a	К	к	K	k	Х	х	Н	h
Б	б	B	b	Къ	къ	Q	q	Ц	ц	Ts	ts
В	в	V	v	Л	л	L	l	Ч	ч	Ç	ç
Г	г	G	g	М	м	M	m	Дж	дж	C	c
Гъ	гъ	Ğ	ğ	Н	н	N	n	Ш	ш	Ş	ş
Д	д	D	d	Нъ	нъ	Ñ	ñ	Щ	щ	Şç	şç
Е	е	E	e	О	о	O	o	Ъ	ъ	-	
Е	е	Ye	ye	О	о	Ö	ö	Ы	ы	I	ı
Ё	ё	Ö	ö	П	п	P	p	Ь	ь	-	
Ё	ё	Yo	yo	Р	р	R	r	Э	э	E	e
Ё	ё	Yö	yö	С	с	S	s	Ю	ю	Ü	ü
Ж	ж	J	j	Т	т	T	t	Ю	ю	Yu	yu
З	з	Z	z	У	у	U	u	Ю	ю	Yü	yü
И	и	İ	i	У	у	Ü	ü	Я	я	Â	â
Й	й	Y	y	Ф	ф	F	f	Я	я	Ya	ya

Genel Kurulumuz Yapıldı

Derneğimiz Genel Merkez Olağan Genel Kurul Toplantısı 16 Nisan 2011 tarihinde Ankara'daki Genel Merkez binasında yapıldı.

Genel Merkez ve Şubelerine kayıtlı üyelerin katılımı ile saat 13:00'te başlayan toplantının açış konuşması Genel Başkan Yardımcımız Murtaza Esenkale tarafından yapıldıktan sonra, saygı duruşu, Türkiye Milli Marşı (İstiklal Marşı) ve Kırım Milli Marşı (Ant Etkemen)in okunmasının ardından Divan seçimine geçildi.

Dernek üyeleri tarafından verilen önerge ile Kırım'dan toplantıya katılan Necmettin Yalta Divan Başkanlığı'na, Ceyhan'dan katılan Ali Olgun Boydak Başkan Yardımcılığına, Ankara'dan katılan Şükrü Aktaran Sekreterliğe oybirliği ile seçildi.

Divan Heyeti tarafından gündem maddelerinin ilki olarak, Dernek Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan 2008-2011 yıllarına ait faaliyet raporu Dernek Genel Sekreteri Tuncer KALKAY tarafından okundu ve ilgili döneme ait faaliyet raporu oybirliği ile ibra edildikten sonra, Dernek Denetleme Kurulu tarafından hazırlanan 2008-2011 yıllarına ait Denetim Raporu, Denetleme Kurulu Başkanı Halil İbrahim Karakaya tarafından okundu ve ilgili döneme ait denetleme raporu oybirliği ile ibra edildi.

Genel Başkan Yardımcısı Namık Kemal BAYAR tarafından 2009 yılı Mayıs ayında Kırım'da yapılan Dünya Kırım Tatar Kongresi hakkında Genel Kurula bilgi verildikten sonra, Dernek üyelerince verilen önerge doğ-

rultusunda Dünya'daki tüm Kırım Tatar sivil toplum kuruluşlarının platformu olacak Dünya Kırım Tatar Kongresine üye olunması ve üyelik yükümlülüklerinin yerine getirilmesi konusunda Yönetim Kuruluna yetki verilmesine oybirliği ile karar verildi.

Gündem maddeleri üzerinde yapılan müzakerelerin ardından Dernek organları seçimine geçildi. Dernek organları ile ilgili Dernek üyelerince verilen önerge liste Genel Kurulda oybirliği ile seçildi.

Dernek organlarına seçilen asil üyelerin görev dağılımları genel kuruldan bir hafta sonra yapılan ilk yönetim toplantısında aşağıdaki gibi belirlendi:

YÖNETİM KURULU

Dr. Ahmed İhsan KIRIMLI	Genel Başkan
Tuncer KALKAY	Genel Başkan Vekili
Namık Kemal BAYAR	Genel Başkan Yardımcısı
Oya Deniz ÇONGAR	Genel Sekreter
Nurten BAY	Genel Muhasip
Şükrü AKTARAN	Genel Veznedar
Murteza ESENKAL	Üye
Nail AYTAR	Üye
Şükrü BİLGİLİ	Üye

DENETİM KURULU

H. İbrahim KARAKAYA
Serdar KARATAY
Serdar GÜNÖNÜ

YÜKSEK DİSİPLİN KURULU

Zühal YÜKSEL
Tuncay KALKAY
Mustafa ŞAHİN

Dilâver Osman ve Türk Dünyası Müzik Topluluğu Kırım Özel Konseri

Dilâver Osman ve Türk Dünyası Müzik Topluluğu Kırım Özel Konseri 25 Mayıs 2011 tarihinde Devlet Resim ve Heykel Müzesi Konser Salonunda (Opera) gerçekleşti.

• Ekrem Burak ŞAHİN

Türk Dünyası Müzik Topluluğu - Dilaver Osman ile Kırım Özel Konseri 25.05.2011 tarihinde Devlet Resim ve Heykel Müzesi Konser Salonunda (Opera) gerçekleşti. Büyük bir izleyici kitlesi tarafından izlenen konser Türk Dünyası Müzik Topluluğu Sanatçılarının Kırım Milli Marşı olan "Ant Etkenmen" i icra etmesi ile başladı. Kırım Milli Marşı "Ant Etkenmen" İzleyiciler tarafından büyük bir coşku ile okundu. Konser'e Derneğimiz Genel Başkanı Dr.Ahmed İhsan Kırımlı ve Derneğimiz yönetim kurulu üyeleri de katıldı.

Kırım Milli Marşının okunmasının ardından "18 Mayıs Gecesi" isimli Kırım Tatar yırı ile konsere başlayan Topluluğun Şefliğini İrfan Gürdal yaptı. Sırası ile "Ant Etkenmen", "18 Mayıs Gecesi", "Bahçesaray Aralıkları", "Ey Güzel Kırım", "Ağır Ava-Kaytarma", "Verdin Mana Bir Top Gül", "Kemançemin Telleri", "Kınalı Parmak", "Oğlan Elini Sallama", "Oduncular", "Elimdeki Keman", "A Kızım Seni Kime Vereyim" isimli Kırım Tatar halk yırlarını ustalıkla icra eden "Türk Dünyası Müzik Topluluğu" izleyiciler tarafından beğeni ile karşılandı.

"Türk Dünyası Müzik Topluluğu"ndan ses sanatçılarının icra ettiği Kırım Tatar halk yırlarının ardından sahneye Kırımda "Çöl Bül-bülü" olarak nam kazanmış olan Dilaver Osman çıktı. Neşeli kişiliği ile Kırım Tatar halk yırlarını söyleyen Dilaver Osman sırası ile "Mına

Selam Alekum", "Tatar Bar mı", "Atım Ölse", "Karadeniz Col Berse de", "Kıbladan Esken", "Boztorgay" ve "Nogay Beyiti" isimli şarkıları söyledi. Dilaver Osman'a ilgi büyüktü. Konseri izleyenler arasında Dilaver Osman'ın söylediği şarkılara eşlik edenler oldu.

Dilaver Osman'ın ardından Türk Dünyası Müzik Topluluğu; "Değirmenci", "Çalbaş Bora", "Bu Gün Bizge Toy Cıyın", "Celtirmen", "Alay" isimli Kırım Tatar yırlarını icra etti. Konserin sonunda "Türk Dünyası Müzik Topluluğu" adına Topluluğun Şefi İrfan Gürdal'a, Derneğimiz Genel Başkan Vekili Tuncer Kalkay tarafından plaket takdim edildi. Konser, Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Kemal Fahir Genç tarafından, Dilaver Osman'a yapılan plaketin takdimi ile son buldu.

«Tegenekli çeçekli yol»da bir «Hayal-omür»

• Meryem BAŞKURT

“Öz eserlerine baqışları itibarinen yazıcılarını başlıca eki bolükke ayırmaq mümkündür. Bir qısmı edipler bardır ki, eserlerini meydana ketirmek için kop yorulmaz, lâkin eserleri nasıl da olsa bir şekil aldımı, onlarğa sarf etilgen emekden ziyade emiyet berir, öz parçalarını hususiy bir diqqatnen toplarlar. İkinci bolük bununı tamamınan aksinedir: bu soy yazıcılar öz fikir ve duyğularını edebiy bir qalıpqa tokmezden evvel çoq tüşünir, ve işke başladıqtan soñ eser meydana kelgencik saatlerce, ve kimerde kunlerce oğraşırlar. Faqat bir eser azır oldıqtan soñ, oğa lâyıq oldığı qıymeti bile bermezler. Eger şu satır-

larını yazğannı da edib saymaq mümkün ise, onı ikinci qısım yazıcılar zumresine qoşmaq kerek...” sozlerini “Yañı saz” cıyıntığınınıñ kiriş sozünde yazğan, alçakgöñülliliknen özüni edib bile saymağan şair Abdulla Lâtif-zade aytqanı kibi eserlerin yazmaq için saatlerce, kunlerce oğraşqan. Devriniñ maqtavlı şairi olsa da özüni iç bir vaqıt mukemmel körmegen Lâtif-zade degil şiirlerin bastırmaq şiirlerine kerekkeni qadar qıymet bile bermegen. Lâkin edib arqadaşlarınıñ ısrarinen şiirlerin bastırmağa qarar bergen. Onıñ yigirminci senelerde yazğan şiirleri, yañı Latin elifbesinen 1928 senesi basıla. İlki şiir kitabı olaraq pek muim bu eserde qaysı şiirler olğanın, şairniñ edebiy yolğa nasıl çıqqanın ogrenmek için onıñ ayat ikâyesine baqmaq kerek.

1890 senesi Kezlev şeerinde Abil ocanıñ qorantasında doğa. Ruşdi-yeni bitirgen soñ gimnaziyağa kire. Lâkin bir kün derste oca tatar talebelerden birevine “Ah, seni qoyun!” degende Lâtif-zade dayanalmayıp atıla ve “O qoyun olsa, demek, siz çobansınız.” dey. Bu sebepten oquldan çıkarıla ve o bir daa Qırımındaki iç bir mektepke alınmay. Babası soñ çare olaraq 1908 yılında Abdullanı Türkiyeye yibere. 1910 senesi babası vefat etken soñ Qırımğa qaytmaq zorunda qalğan şair, Türkiyedeki oquvını da bitirmey. Oña Rus ti-

lini ogretken, Lâtif-zadeniñ ilki ocası olğan, oña daa doquz yaşlarında ekende Puşkinniñ eserlerini satıp alğan babasınıñ zanaatını devam ettirmege mecbur ola. Kezlev ve Akmescitte ocalıq yapa.

Şiirlerin ocalıq yapqan kunlerinde yazmağa başlağan edibniñ ilk şiirlerinden biri “Hayal-omür”. Şiirlerinde lirika qoqusı ep issetile. Kene lirikanen işlengen bu şiirinde yaşlıq kunlerini yani “eñ ateşli kunleri”ni yaşağan şair, ayatnıñ dertinden, qasavetinden qaçmağa istey. Dünyanı olğanından dülber kore, emellerine sınır bile qoyamay...O qadar zevq içinde ki yerge sığamay da daa koklerge barmağa istey. Amma omür degen çelik qol onı ozüne ketire ve oña ayatnıñ keçici olğanını hatırlata. Er kesniñ bilgen kerçekni başqa türlü başqa guzelliknen ifade ete. Hayalnen omürniñ farqını nazik duyğularnen ayta.

*Men omrümniñ eñ ateşli kunlerini yaşarken,
Adiy omür ve qayğıdan yukseklerde uçardım,
Duyğularım, hayalimle kökleri de aşarken,
Yaşamaniñ qayğısından kiyik kibi qaçardım.*

*Butün omre penpe ve al bir közlükle baqar da,
Emellerim, dileklerim çeçeklerle işlerdim.*

Ep yükselmək arzusu ilə gənc yuregi
yaqar da,
Adiy körür yer yuzünü... kökke
uçmaq dilerdim.

Lâkin bir qol yaqaladı qolumu,
Kesti kökke doğru giden yolumu.

Bu çelik qol - omür edi, çekdi meni
özünə,
Zayıf edim, sendeledim, bir tüştim,
bir doğrıldım.
Yine tüştim, yine qalqtım, doğru
baqtım közünə,
Nazarları qorquncu edi. Titredim ve
yoruldım.

Sonra bir az kulümsedi, qulağıma
soyledi:

“Kök-boş ava. Ayat - benim. Mende
tiken, mende gül.
Nesliñ mende cəfa kördi, mende sefa
eyledi.
Mende doğdıñ. Mende yaşa. Mende
oğraş! Mende öl!”

Çar akimiyetiniñ Lâtif-zadeniñ
oğünə qoyğan maniaları şairni yo-
lundan vazgeçirməyə yetmedi. O,
1931-1934 seneleri arasında Lenin-
graddaki Nefis Sanat Akademiyası-
nıñ Edebiyatşınaslıq İnstitutunda
oqudu. Oquvu bitkən soñ da 1937 se-
nesinə qədər Qırım Pedagogika İn-
stitutunda dotsent olıp garp
edebiyatından derslər bere. Şairniñ
derslərini diñlegen bahtlı talebeleri
ne qədər insanıyetli, ciddi və bilgili
bir oca olğanını anlatalar. Garp ede-
biyatına o qədər akim bir oca eken
ki derste şiirleri ezberdən oquy, ta-
lebeleri de onı er vaxıt taqlid et-
məyə uruna eken. Onıñ ocalığı tek
talebelerinə degil şiirlerine de təsir
etkən, ocalığı şiirlerinde bile is etile.
Mına bunlardan “Aqınğa”, “Ber!”,
“Qurtarıñız aç ölümden!” kibi şiir-
lerinde yol köstergen, ayatınıñ ne-
gizi olğan ilim için küreşmək

kerekkenini soylegen, keçmişni
unutturmamağa tırışqan. Bir oca-
nıñ vazifesi ne olsa onı satırlarda
yazğan. “Aqınğa” manzumesinde;
Keliñiz artımdan,
Şu taşlı yollardan
(Olermen, iç tuşmem bu yolda atım-
dan...)
Tavlarını
Teşeyik!
Suvlarını keçeyik!
Yaşın da qutulmaz yaş, qaviy qollar-
dan
Aqınğa!
Aqınğa!
Kün-künden yaqınğa!
Bu yollar soñında
Bir “Altın qale” bar.
Oñında,
Solında
Tübsüzday eki car.
Qapıda elmaznen yazılı şu sözlər:
“Fen, uner
Qalesi”,
Baqalmay,
Çıqalmay,
Qamaşa ep közler.
Ne mukem tabiyası!

Aqınğa!
Aqınğa!
Kün-künden yaqınğa!
Ğayemiz: illâ ki “qaleni” almaqtır,
Parmaqlar,
Tırnaqlar
Tişlennen,
Küçlennen
“Kün yurtta” özüday bir al köşk sal-
maqtır.
Aydıñız, aqınğa!
Kün-künden yaqınğa!

dep bilgi qalesini almaq, bunıñ
içün bar küçnen oğraşmaq kerekke-
nini aytqan. Şiirdeki oşatuvlarınıñ
qaviyliyi ve dülberliyi diqqatnı çeke.
Oquyıcılarğa özlerin kerçek bir
aqında kibi zannettire ve şaşılacaq
guzellikte yañı fikirlər bere.

“Terciman” ve “Vatan hadimi”
gazetalarında basılğan ilki şiirleri
“Yañı saz” adınan bir kitapçıq olıp
basıla. Şair cıyıntıqqa bu adnı ber-
məyə neçün kerek körgen? Şöyle
aytmaq edebiyatqa ep yañılıqlar ke-
tirmen bir şair için yanlış olmaz:
Yañı saznen yañı ayatta yañı sozler

aytmaq, yañı fikirlernen yañı şiirni bayıtmaq kerek. Lâtif-zade, şiirinde “yañı yañı yañı...” degeni kibi şiiri-yetke yañı şekillerni kirsetken ve bu şiirlerni yañı mundericenen zenginleştirgendir:

“Yañı dünya,
Yañı omur
Yañı künge:
Yañı baar, yañı yaz;
Yañı duyğu,
Yañı fikir,
Yañı ezgi,
Yañı türkü, yañı saz!
Bu omürge tek güllerni
Bülbüllerni
Cırılağan saz
Yaramaz...”

Qırım-tatar edebiyatınıñ ziyalı şairlerinden Abdulla Lâtif-zade şiir yazmaqnen qalmaq, medeniyetimizniñ er saasında muim izler qaldırdı. 1. Qurultayda delegat saylandı, “Millet” gazetasında muarrirlik yaptı, tercimeler yaptı, maqaleler yazdı... Er cietten özünü yetiştirgen bir adam edi.

Lâtif-zadeniñ eşi Regina hanım oğraşlarınıñ neticesinde 1971 senesi şairniñ şiirlerini Bekir Çoban-zadeniñ şiirlerinen beraber bir kitapçıq olaraq bastırdı. Ancaq eserleri alâ tolısınen bir türlü basılamadı.

İcatkâr Qırım-tatar şairimiz Abdulla Lâtif-zade 1937-38 seneleriniñ basqılarından pek çoq ziyalımız kibi özünü qurtarıp olamadı. Devriñ tenqidleri onı raat bıraqmadı. 1938 senesi suçsuz yerge qabaatlanıp qurşunğa tizildi. 1957'deki makeme qararinen suçsuz olğanı ortağa çıqtı. Şairimiz ancaq vefatından soñ aqlandı. Onıñ şiirlerinde ep bahs etken ölüm ve omrünce oğraşqan derti vatannen alâqalı “Qayğım” şiiri:

QAYĞIM

Yatağımniñ çevresinde avelengen hain ölüm,
Ac quzğundan avlağanda yaş canımni almaq içün.
Canlandı ep hayalında omür butün,
Köz aldım sen de keldiñ, ey sevgim!..
Menimkidir, - dedi sesiñ.
Soñ tüşünceñ, soñ nefesiñ
Lâkin, qozum,
Bir qayğım bar,
Sevgiden de, olümden de daa küçlü olsa kerek,
O, aldı ep soñ fikrimi, soñ sozümi, soñ duyğumu.
Soñ nefesin bergende şu dertli yurek.
Töküb bolsam, ah, mazlum halq, su qayğımı!
Azathğıñ oğruna
Tenim, canım sana feda!
İşte, guzel, bu son emel!
(*)

Zwischen Hakenkreuz und Sowjetstern Между свастикой и советской звездой Gamalı Haç ile Kızıl Yıldız Arasında Türkler

• Safiye OLGUN

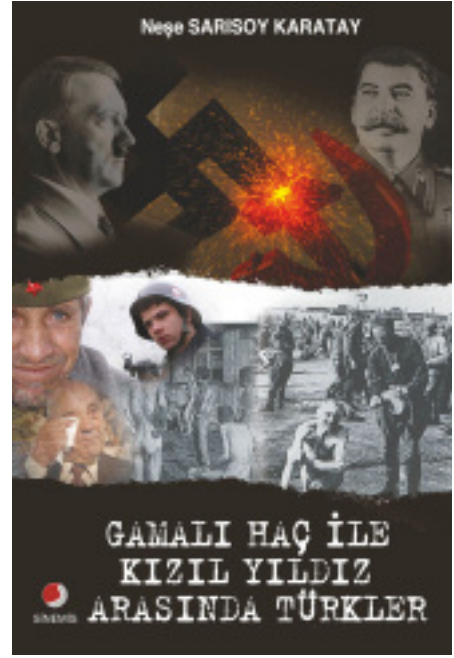
1971 yılında Patrik Von Zur Mühlen müellifliğini yaptığı «Zwischen Hakenkreuz und Sowjetstern (Gamalı Haç ile Kızıl Yıldız Arasında)» kitabında II. Dünya Savaşı ile Nazi Almanyası (Adolf Hitler) ve Sovyet Rusya'nın Kızıl Ordusu (Stalin) arasında sıkışmış Rusya doğu coğrafyası üzerindeki yaşayan halkların siyasi davranışlarını ve üzerinde oynanan oyunları, 1945 öncesi ve sonrasını eldeki kanıtlara dayanarak ele alınmıştı. Eser Mühlen'in doktora tezinin yeniden düzenlenmesi ve Edige Kırimal'in kaynak desteği ile hazırlanmıştır.

«Gamalı Haç ile Kızıl Yıldız Arasında» kitabı Sovyet doğu halkları üzerindeki güne değin ele alınmayan siyasi etkilere bu halkların verdiği davranışları ortaya koyan bir retorik kitaptır. Bu kitabın ortaya attığı fikirden yola çıkılarak hazırlanan «Gamalı Haç ile Kızıl Yıldız Arasında Türkler» belgeseli, 2006 yılında kamuoyuna damgasını vurdu. Belgesel, Prof. Nadir Devlet ve Patrik Von Zur Mühlen danışmanlığında 1,5 yılda çekildi. Dünyanın çeşitli yerlerinden 100'den fazla savaş tanığının dilinden, 150 saati aşkın yapılan çekimlerle tanıkların hayat hikâyeleri üzerinden dönem anlatılıyor. Neşe Sarısoy Karatay'ın

yapım-yönetim ve metin yazarlığını yaptığı belgesel, 2006 yılında 8 bölüm, 240 dakika olarak ve TRT-1 ve TRT-2 yayınlanmıştı. Belgesel, Sovyet coğrafyasında Türk ve Müslüman doğu halklarının II. Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında değişen kaderlerini, hayat hikâyelerini, unutulmayan acı dolu yıllarını gözler önüne seriyor.

Belgesel için çok sayıda görüntü toplandı. Ancak bu görüntülerin tümü 8 bölüme sığdırılmadı. 240 dakikaya belli seçili anılar yerleştirildi. Anlatılmamış onlarca anı kaldı. Bu anıları ortaya koyan «Gamalı Haç ile Kızıl Yıldız Arasında Türkler» kitabı Neşe Sarısoy Karatay tarafından basıma uygun hale getirildi. Eserin Sinemis Yayınlarından 450 sayfa olarak Nisan 2011 tarihinde ilk baskısı yapıldı.

Eserde ele alınan sohbetlerin derlenmesi sonucu oluşan sekiz bölüm başlığı şu şekilde; İkinci Dünya Savaşına Kadar Sovyet Müslümanlarının Durumu, Sovyet Müslümanlarına Stalin Zulmü, Alman Esir Kamplarında Korkunç Günler, Alman Esir Kamplarında Toplu Ölüm, Katliamlar Devam Ediyor ve Toplu Mezarlar Kazılıyordu, Almanların Esirleri İşgücü ve Asker Olarak Kullanma Planı, Sovyet Harp Esirlerinden Kurulu Milli Birlikler (Lejyonlar), Almanlar Geri

Çekiliyor ve Savaşın Sonra Vatandaşlarına Dönemediler.

Sekiz bölümden oluşan eser, belgesel çekimleri sırasında alınan fotoğraf karelerini gösteren ek bir bölümle sonlanmış. Savaşın tanıklarının aile arşivlerinden fotoğrafların ve belgelerin de yer aldığı eser, sözel tarih yoluyla bize ulaşabilecek bilgilerin son tanıklarının anılarını ortaya koyuyor. Eser, Patrik Von Zur Mühlen, Cengiz Dağcı, Nadir Devlet, Alim Almat, Talat Dağcı, Nusret Kıpçaklı gibi onlarca kişi ile yapılan mülakatların sonucu ortaya çıktı. Kitapta geçen anılarda Türk ve Müslüman halkların özellikle de Kırım Tatarlarının maruz kaldığı elim, dünya tarih sayfalarında yer almayan olaylar gözler önüne seriliyor.

Faaliyetlerimiz

[11 Haziran 2011]

Yeni Gençlik Komisyonu Seçimi

Derneğimiz Genel Merkezinin Gençlik Komisyonu Başkanlığını yaklaşık iki yıldır yürüten Reşat Örnek yapılan seçim sonucu görevini Gençlik Komisyonu üyesi Fethi Kurtiy Şahin'e devretti. Yeni Gençlik Komisyonuna Alim Giray Aytaç, Arzu Nur

Yüksel, Eren Can Eken, Sıdika Bikeç Şahin, Erfan Zeytulla, Amet Abduraman ve İlknur Torun getirildi. Yeni Gençlik Komisyonu yönetimi 11 Haziran 2011 günü Derneğimiz Merkezinde Yönetim Kurulu ve Eski Gençlik Komisyonu Üye ve Başkanlarının katılımı ile yapılan törenle ilan edildi.

[9 Haziran 2011]

Ankara Kaytarma Band Radyo Programı

«Ankara Kaytarma Band» müzik grubu TRT Radyo 3'te yayınlanan, Neşe Tartanoğlu'nun hazırladığı Selvi Karakoç'un sunduğu "Gençlere" isimli programa konuk oldu. Türkiye'de Kırım Tatar Müziği yapan ilk ve tek grup özelliği taşıyan gençler, büyük ilgiyle karşılandı. Topluluk piyanoda Seran Alim, kemanlarda Duygu Er ve Fethi Kurtiy Şahin ve yan flütte Türker Yüksel'den oluşuyor. Grup üyeleri yaklaşık bir saat süren program boyunca Kırım Tatar Müziği'nin seçkin örneklerinden "Güzel Kırım", "Qalabalıq", "Tañ Yıldızı", "Men Anamnıñ Biri Qızı Edim", "Balaqlava

Süzmesi", "Men Anamdan Qalğanda", "Qayadan İndim" ve "Anqara Qaytarması" isimli eserleri Radyo 3 dinleyicileriyle buluşturdular.

[01 Haziran 2011]

Avaz'dan Esintiler Programı

Kırım Tatarlarının meşhur yarırcılarından Elzara Battalova ile Kırım Tatar akordeon ustası Ser-

ver Abkerimov "Avazdan Esintiler" programının 01 Haziran 2011 Çarşamba günü saat 20:00'da yayımlanan bölümünde Kırım Tatar müziğinden örnekler sundular.

Azerbaycan'ın güçlü sesi Azerin'in sunduğu "Avaz'dan Esintiler" programına her bölümde Türkiye'den veya Türk coğrafyasından sanatçılar konuk oluyor. Yapımcılığını Nihat Güler'in üstlendiği "Avaz'dan Esintiler" programının 1 Haziranda yayımlanan bölümüne; Moskova Gnesin Akademisinde profesör olarak görev yapan, Moskova'nın ve Kırım'ın en iyi akordeon virtüözlerinden olan Server Abkerimov ve Kırım Tatar müziğinin genç tem-

silcisi Elzara Battalova, ile Derneğimiz Halk Dansları Grubu renk kattı.

TRT stüdyosunda canlı olarak TRT Müzik ve TRT Avaz kanallarında yayınlanan programda Elzara Battalova, Kırım Tatar yarırlarından; Server Abkerimov kendi bestelerinden; ekibimiz de Kırım Tatar danslarından örnekler sundular. Bir buçuk saate yakın süren programda sanatçılar, zaman zaman izleyenleri hüznlendirirken zaman zaman da coşturdu. İlgiyle takip edilen program, Elzara Battalova ve Azerin'in birlikte seslendirdiği "Ey Güzel Kırım" yırıyla sona erdi.

[29 Mayıs 2011]

Konya Tepreci

Derneğimiz Konya Şubesinin düzenlediği geleneksel Tepreç şenliği bu yıl da coşkulu bir şekilde yapıldı. Tepreç şenliğine çevre köylerden de katılım fazla idi. Tepreç şenliğinin açılış konuşmasını Konya Şube Başkanımız Fikret Seyfi Kaçar yaptı. Konuşmasında Tepreç'in Kırım Tatar kültüründe önemli bir rol oynadığından ve bu kültürün genç nesiller tarafından yaşatılması gerektiğinden bahsetti. Fikret Seyfi Kaçar'ın konuşmasının ardından Kırım sürgününde ve sürgün gittikleri bölgelerde hayatını kaybeden Kırım şehitleri için duaya geçildi.

Okunan duaların ardından Derneğimiz Konya Şubesi Halk oyunları ekibi tarafından Kırım Tatar milli oyunlarından bir bölüm sergilendi. İzleyenler tarafından ilgi ve coşku ile karşılanan halk oyunu gösterisinin ardından protokol konuşmalarına geçildi. Şükrü Bilgili'nin Kırım sürgünü hakkında yazdığı şiiri büyük bir ilgi ve hüznün ile dinlendi. Programın devamında Derneğimiz Genel Merkez halk oyunları ekibi

tarafından Kırım Tatar halk oyunları gösterisi yapıldı. Gösteride Kırım Tatar halk oyunlarından bir demet sunan halk oyunları ekibimiz izleyenler tarafından büyük bir beğeni ile karşılandı.

Programın devamında Kırım'dan gelen sanatçımız Afize Yusuf Kızı birbi-

rinden güzel Kırım yırlarını ustalıkla icra etti. Kırım Tatar milli kıyafeti ile sahne alan Afize Yusuf Kızı söylediği yırların ardından izleyenlere Kırım Tatar kültüründe Tepreç'in önemi hakkında kısa bir bilgi verdi.

Programın sonunda Genel merkezimiz halk oyunu ekibi üyelerine ve Kırım'dan gelen şarkıcımız Afize Yusuf Kızı'na teşekkür belgeleri verildi.

[22 Mayıs 2011] Konya Sabantoy'u

Konya'nın Kulu ilçesine bağlı Ağılbaşı Köyü'nde Sabantoy Organize Komitesi tarafından Nogay Türkleri Sabantoy şenliğinin sekizincisi düzenlendi. Şenlikte izleyenlere Nogay oyunları gösterileri sunuldu. Meşhur sanatçı Arslanbek Sultanbekov şarkıları ile şenliğe renk kattı. Pek çok yöneticinin de yer aldığı şenliğe Dünya'nın çeşitli yerlerinden insanlar katıldı.

Genel Merkezimiz halk oyunu ekibi de dansları ile izleyenleri etkiledi. Oynanan kaytarmalar ile şenlik sona erdi.

[22 Mayıs 2011] Kalecikkaya Tepreci

Kalecikkaya Köyü Kültür Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğinin düzenlediği, Kalecikkaya Köy Muhtarlığının ev sahipliğini yaptığı 10. Geleneksel Hıdırellez Kültür Şenliği her yıl olduğu gibi bu yıl da yağın yağmura rağmen coşkuyla kutlandı. Çorum Valisi Nurullah Çakır'ın şenlik alanına gelmesiyle 11.30 da Tepreç Şenliği, saygı duruşu, İstiklal Marşı ve Kırım Milli Marşı "Ant Etkenmen" ile başladı.

Sürgünde ve sürgün edildikleri bölgelerde hayatını kaybeden Kırım şehitleri adına Kur'an-ı Kerim okundu. Daha sonra Tepreç duası yapıldı. Duanın ardından Kırım Tatarca ve Türkçe karşılama şiirleri okundu. Köy Muhtarı Vahdettin Seçir'in açılış konuşmasının sonrasında Şükrü Bilgili, 18 Mayıs 1944'te Kırım Tatarlarına yapılan soykırımdan bahseden, sözleri kendisine ait olan güzel bir şiir okudu.

Şenlikte Vali Nurullah Çakır, kalakay çöreğini yularlayarak, ünlü Kırım âdetini gerçekleştirdi. Bu âdet neticesinde bu yıl bolluk ve bereket olacağı anlaşıldı.

Protokol konuşmalarından sonra şenlik özel programı Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezimizin Kırım Halk oyunları ekibinin gösterisi ile başladı. Büyük bir ilgi ve beğeni ile izlenen halk oyunlarının ardından Kırım'dan gelen sanatçılarımız Dilaver Osman ve Afize Yusuf Kızı konserine geçildi.

Dilaver Osman ve Afize Yusuf Kızı'nın seslendirdiği ve izleyenleri adeta Kırım'a götüren birbirinden güzel Kırım Tatar Halk yırları ile program sona erdi.

[18 Mayıs 2011]

Ukrayna Büyükelçiliğini Ziyaretimiz

18 Mayıs 1944 Kırım Tatarlarının ana vatanlarından sürgünü, Ukrayna Büyükelçiliği'nin daveti üzerine Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi'nin katılımı ile müşterek bir organizasyon ile anıldı. Toplantıda 18 Mayıs 1944 Kırım sürgünü ile ilgili tarihi bilgiler paylaşıldı. Sürgünde hayatını kaybeden soydaşlarımız rahmet ile anıldı ve bu acı günün unutulmayacağı, gelecek nesillere de aktarılacağı bir kez daha müştereken teyit edildi. Toplantıda Ukrayna Büyükelçisi Sergey Korinskiy ve Derneğimiz adına yöneticilerimizden Oya Deniz Çongar, Murtaza Esenkale, Şükrü Aktaran, Mustafa Şahin 18 Mayıs 1944

tarihinde yaşanan Kırım Tatarlarının sürgünü üzerine birer konuşma yaptılar. Ayrıca Türkiye - Ukrayna ilişkileri ile ilgili çeşitli görüş alışverişinde bulunuldu. Samimi bir havada geçen toplantıya katılım bir hayli fazla idi. Genel Merkezimiz gençlik komisyonu üyeleri Meryem Asan ve Ekrem Burak Şahin ve Ballıkpınar şubesi başkanıımız Rifat Baybörü'nün yanı sıra Türkiye'nin değişik şehirlerindeki Kırım Türkleri dernek yöneticileri de bu toplantıya katıldılar. TRT Avaz kanalı da bu anma programını kayda aldı ve önümüzdeki günlerde yayınlacaklarını belirtti.

[17 Mayıs 2011]

Sürgün Şehitlerini Anma Programı

18 Mayıs 1944 sürgününü anma programı 17 Mayıs gecesi Derneğimiz Genel Merkezinde yapıldı. Anma gecesinin açılış konuşmasını Genel Başkan Vekilimiz Tuncer Kalkay yaptı. 18 Mayıs 1944 tarihinde, erkekleri cephede iken, uğruna savaştıkları, canlarını verdikleri devlet tarafından çocukları, kadınları, yaşlıları topyekûn sürgüne gönderilen Kırım Tatarları-

nın yaşadıklarına kısaca değinen Tuncer Kalkay'ın konuşmasının ardından, Kırım'da yaptığı 4 yıllık görevi boyunca büyük hizmetler veren Emin Patan hocamız tarafından Yasin-i Şerif okundu. Yasin-i Şerif okunurken gelen konukları-

mız arasında Yasin-i Şerif'e eşlik edenler oldu. Yasin-i Şerif okunmasının ardından Kırım sürgününde, sürgün bölgelerinde ve Vatan Kırım'a dönüş yaptıktan sonra hayatını kaybeden vatandaşlarımız için duaya geçildi. Okunan duaların ardından Emin Patan hocamız Kırım'da yaşadıklarına kısaca değindi. Gül suyu ve mevlid şekerinin dağıtıldığı gecede Kırım Sürgününün acısı programa katılanlar tarafından bir kez daha hissedildi.

[15 Mayıs 2011]

Ceyhan Tepreci

Ceyhan Şubemizin Çakaldere Köyü'nde düzenlediği 8. Tepreç Şenliği yaklaşık üç bin kişinin katılımıyla gerçekleşti.

Ceyhan'a bağlı Çakaldere Köyü İlköğretim Okulu bahçesinde düzenlenen şölen İstiklal Marşı, Kırım Milli Marşı ve Kuran-ı Kerim okunmasıyla başladı.

Açılış konuşmasını yapan Ceyhan Şube Başkanımız İsmail Taymaz, derneğin amacını, unutulmaya yüz tutmuş, Kırım Türklerinin kültürünü örf ve adetlerini, sanatını, müzik ve folklorunu tanıtmak, insanlar arasında yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamak olduğunu söyledi.

Şenliğin düzenlenmesine katkı sağlayan Ceyhan Belediye Başkanı Hüseyin Sözlü de iki kez Kırım'a gittiğini ve orada yaşayan Kırım Türklerini yakından ta-

nıma fırsatı bulduğunu ifade etti.

Teprece Kırım'dan katılan istidatlı yırcımız Afize Yusuf Kızı'nın seslendirdiği hüznü Kırım yırları, Genel Merkezimiz halk oyunları ekibinin icra ettiği Kırım Tatar halk dansları, Kırım havasını Ceyhan'a taşıdı. Genel Merkez yönetim kurulu üyelerimizin iştirak ettiği teprece Ceyhan'daki sivil toplum kuruluşları da ilgi gösterdi.

[15 Mayıs 2011]

Marmara Tepreci

1.Marmara Tepreci 15 Mayıs 2011 Pazar günü Kocaeli’de beş şubemizin organizasyonu ile gerçekleştirildi.

Kocaeli, Gebze, Yalova, Tekirdağ ve Çorlu Şubelerimizin organizasyonu ile Kocaeli Derince’de Çınarlı mevkiinde yoğun bir katılım ile gerçekleştirilen 1. Marmara Teprecine; devletin çeşitli mevkilerinden yöneticiler, Genel Merkezimiz ve Şubelerimiz Yönetim Kurulu Üyeleri ile diğer Kırım Tatar derneklerinin idarecileri de iştirak etti.

Saygı duruşu, İstiklal Marşı, Kırım Milli Marşı ve tepreci duasının okunması ile başlayan teprecin açış konuşmasını Kocaeli Şube Başkanı Suavi Oktay yaptı. Ayrıca Kocaeli Valisi, Kocaeli Büyükşehir

Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu ve Derince Belediye Başkanı Dr. Aziz Alemdar konuşma yaptılar.

Kırım Tatar halk sanatçısı Hakan Gürtunca’nın sunuculuğunu yaptığı teprec programında yapılan “Kalakay Tıgırtması”nda, kalakayların ön yüzlerinin denk gelmesi, bu yılın verimli olacağını işaretledi.

“Romanya Müslüman Tatar Türkleri Demokrat Birliği”nin Mecidiye Şubesi Kadınlar Kolu Başkanı Ülfet Nubin’in; Romanya’da yaşayan Kırım Tatarlarının faaliyetleri hakkında verdiği bilgiden sonra, grubun halk oyunları ekibi tarafından sergilenen Kırım Tatar halk dansları beğeni ile izlendi.

Kırım Tatar aşları yarışması, Kırım Tatar kuşak gösterileri ve Hakan Gürtunca’nın icra ettiği Kırım yırları teprece ayrı bir renk kattı.

Kocaeli Şubemiz Başkanı Suavi Oktay, Gebze Şubemiz Başkanı Şerife Orak, Yalova Şubemiz Başkanı Zeki Ertürk, Tekirdağ Şubemiz Başkanı Fatih Erge, Çorlu Şubemiz Başkanı İsmail Tonguç organizasyonun başarı ile tamamlanmasından duydukları memnuniyeti Genel Merkezimiz idarecileri ile paylaştılar. Marmara teprecinin her yıl farklı bir Marmara ilinde yapılacağını, önümüzdeki yıl için de Gebze’yi seçtiklerini ilan ettiler.

[4-5-6 Mayıs 2011]

ODTÜ Uluslar Arası Bahar Şenlikleri

Bu yıl 25. si tertip edilen ODTÜ Uluslar Arası Bahar Şenliğine Genel Merkezimiz de katıldı. Dünya’nın farklı yerlerinden temsilcilerin katılımlarıyla güzelleşen

şenlikte Genel Merkezimiz Gençlik Kolları Üyelerinin açtığı standda Kırım Tatar edebiyatına, tarihine, geleneklerine yani kültürüne ait unsurlar tanıtıldı.

Stand, şenliğe katılan insanlar tarafından ilgi ile karşılandı.

[21 Nisan 2011]

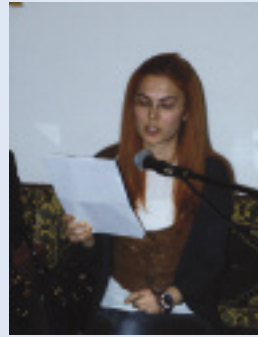
Abdullah Lâtifzade Seyran Süleyman Şiir Akşamı

Altındağ Belediyesi ile Derneğimiz Genel Merkezinin ortaklaşa düzenlediği “Kırım Edebiyat ve Şiir Günleri “ etkinliğinin Nisan ayına ait bölümünde; ünlü Kırım Tatar şairleri Abdullah Lâtifzade ve Seyran Süleyman’a atfedilen şiir akşamı Ankara’da Hamamönü Kabakçı Konağı’nda derneğimiz üyeleri ve misafirlerin katılımlarıyla gerçekleşti.

Şiir gecesinin takdimi Genel Sekreterimiz Oya Deniz Çongar tarafından yapıldı. Etkinlikte, İnternet üzerinden yayını tüm dünyada

takip edilebilen, Kırım’da Akmescit civarında Kırım Tatarcasında yayın yapan “Radyo Meydan”ın beşinci kuruluş yılı münasebetiyle hazırlanan tanıtım filminin gösterimi de yapıldı.

Programda Derneğimiz üyelerinden Meryem Başkurt tarafından Abdullah Lâtifzade ve Seyran Süleyman’ın biyografileri ve Kırım Tatar edebiyatına yapmış oldukları katkıları anlatan bir sunum yapıldı. Sunumun ardından Abdullah Lâtifzade’nin ve Seyran Süley-

man’ın kaleme aldığı şiirlerden bir kısmı Derneğimiz gençlik kolları üyeleri tarafından çocuklu bir şekilde okundu.

Slâyt gösterileri ile de izleyenlerin ilgisini çeken program, üyeler ve misafirler tarafından ilgi ve beğeni ile dinlendi. Şiir akşamı

Kırım’da çıkan “Nesil” isimli Kırım Tatar Gençlik dergisinin tanıtım filmi ve Kırım Ansambli’nin Kırım Tatar halk oyunu (Ağır Ava ve Qaytarma) videosu gösterimi ile devam etti. Sebila Fezazi’nin seslendirdiği yırlar ile program sona erdi.

Kırım Tatarcasının Yaşatılmasına Yönelik Faaliyetleri Destekliyoruz

• KIRIM BÜLTENİ

Kırım Tatarcasının yaşatılmasını, Kırım Tatarı kimliğinin korunmasındaki en önemli unsurlardan biri olarak gören Derneğimiz; Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi Kırım Tatar ve Türk Dili Fakültesi tarafından düzenlenen "Kırım Tatar Dili ve Edebiyatı Olimpiyatı" na da destek sağladı. 24-25 Mart tarihlerinde Akmescit'te düzenlenecek "Kırım Tatar Dili ve Edebiyatı Olimpiyatı" na sponsorluk yapacak olan Derneğimiz Genel Merkezi, bu konuda KMPÜ ile işbirliğini devam ettirerek Kırım Tatar dilinin yaşatılması

için gayretlerini sürdürmeye devam edecek.

Kırım Tatar dilinin yaşatılması için Genel Merkezimizin, Kırım Vakfı ile gerçekleştirdiği bir başka büyük organizasyon olan "Dr.Kırım Edebiyat Ödülleri" nde katılım için süre sona ermiş olup yarışma sonuçları 12 Nisan 2011 tarihinde ilan edilmiştir.

Derneğimiz İstanbul Şubesi tarafından yine Kırım Tatar dilinin yaşatılması gayesiyle başlatılan "Müstecib Ülkusal Resim ve Kompozisyon Yarışması" da Mart ayının başında ilân edilmiştir.

TRT-Tatar programına Kazan Tatarcası yanı sıra Kırım Tatarca

hizmetinin eklenmesi, TRT-Avaz ve TRT-Türk kanallarında Kırım Tatarca programların yayınlanması için de Genel Merkezimiz tarafından Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'na resmi müracaat yapılmıştır.

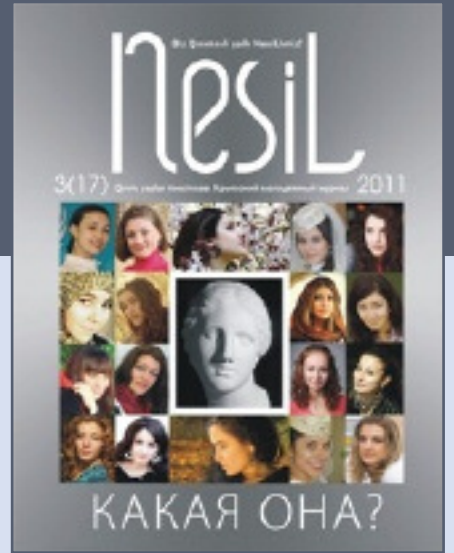
Bununla birlikte, Kırım Tatar Türkçesini en doğru şekilde konuşarak, okuyarak, yazarak lâyikiyle yaşatılmasına imkan sağlamak için Derneğimizce düzenlenen Kırım Tatarca Kursları da Genel Merkezimiz binasında devam etmektedir. Kırım Tatarcasını kısa sürede öğrenmek isteyenlerin de bu çalışmalara katılması memnuniyetle kabul edilmektedir.

«Nesil yaşlar mecmuası» endi Türkiyede olğan yaşlarca oqunabile

«Biz Qırımniñ Yañı Nesilimiz!» şiarinen peyda olğan bu yañı yaşlıq mecmuası baş muarrir Mavile Halilniñ yolbaşçılığınen 2009 senesinden başlap Qırımtatar yaşlarinen bağılı çeşit mot, aktuel mevzularda söz kenıştire.

Mecmuanıñ esas gayesi Qırımtatar yaşlarınıñ til, medeniyet, tarih kibi qıymetli çeşit mevzularda alâqadar olup, olarnen bağılı işlerde kerek olğan tüşünüvge saip olması. Daası mecmua yaşlarınıñ problemleri ve mot mevzularda da laf ete. Mecmua Qırım-da neşretile ve Ukraina, Rusiye, Özbekistan ve Türkiyeye darqatıla. Nesil mecmuası dünyada tek Qırımtatar yaşlar mecmuasıdır.

Siz de Nesil mecmuasını oquñız!

Adres: Украина, АР Крым, г.

Симферополь, пр. Кирова 74

Telefon: +38 (066) 554 55 36

E-poçta: nesilcrimea@gmail.com

Mecmuanıñ Türkiye mumessili Cemiyetimiz olup, abonelik için bizge muracaat etiñiz.

Dr.Ahmed İhsan Qırımlı adına Edebiyat Konkursı Laurentları Belgilendi

Qırım Türkleri Medeniyet ve Yardımlaşuv Cemaati Umumiy Merkezi ve Qırım Türkleri Medeniyet ve Yardımlaşuv Fondu olaraq, Dr. Ahmed İhsan Qırımlı Edebiyat Konkursını 2010 senesinden başlap tertip etemiz. Konkurs adını Qırımtatarların Türkiye'deki yolbaşçısı Qırım Cemiyeti ve Qırım Fondu'nun Umumiy Reisi Dr. Ahmed İhsan Qırımlı'dan ala. Konkursnıñ maqsadı, tertipçi eki qurumnıñ da quruluş gayeleri arasında olğan Qırımtatar tiliniñ keliştiruv, cemaat arasında yayılmasına ve Qırımtatar Edebiyatında yañı eserlerin çıkışına yol tapmağa, bundan da ğayrı em vatan Qırımda em de diasporada tuvğan tilde eser bergen adamlarğa destek berilmesidir.

Konkursnıñ birinci senesi şiir saasında olıp keçti. Konkurğa Qırımdan, Türkiyeden, Romaniyadan, Rusiyeden ve Letoniyadan 109 nominat şiir qatnadı. Qırımda ve Türkiyede yaşağan çeşit akademik ve cemiyet adamlardan ötkerilgen jüri eyeti bu şiirlerni tetqiq etip, şiirlerniñ soñki yerlerine qarar berdi.

Konkursnıñ neticesi 12 mayıs 2011 tarihinde Türkiyede ilân etildi.

22 iyun 2011 tarihinde Qırımda KİPU ve Yeşil Ada restoranında tañtanalı merasimnen konkurs neticeleri belgilenecek.

17-29 yaş kategoriyası (kerçek konkurs) ğalebe qazanğanlar:

Yeri	Şair	Ülkesi	Şiiri
1	Dilara İbragimova	Qırım	Ey, Allahnıñ insanlıqqa mühteşem hediyesi
2	Amet Usmanov	Qırım	Ornıñ damı
3	Nayle Apazova	Qırım	Quş

Rağbetlendirici mukâfatı laureantları:

Şair	Ülkesi	Şiiri
İbrahim Umerov	Qırım	Sen Qırımı kördüñmi
Meryem Başkurt	Türkiye	Eki kişi
Dilara Karaşayeva	Qırım	Asret
Aleksandr Goryainov	Rusiyede	Biz yapmasaq kim yapar?
Marija Glekel	Letoniyada	Birinci şiir

12-16 yaş kategoriyası (umüt bergen yaşlar) laureantları:

Şair	Ülkesi	Şiiri
Esmâ Seferova	Qırım	Arzu
Seitbekir Seydamet	Qırım	Ana tilinde rep
Zarema Mustafayeva	Qırım	Altın kuz
Tuba Tekin	Türkiye	Vatan'ım kayda?
Amethan Murtazayev	Qırım	Dostluk
Susanna Mavlitova	Qırım	Anam
Zarema Degermenci	Qırım	Anam!
Aliye Halilova	Qırım	*

Düğün, Taziye

Geçmişte Derneğimiz muhasipliğini yapmış, şu anda Yüksek Disiplin Kurulu Üyesi olan Mustafa ŞAHİN'in kızı, Kırım Bülteni editörü Ekrem Burak ŞAHİN'in kız kardeşi Ayşe Burçak ŞAHİN, Muhammet Ali ÇELİK ile

evlenmiştir.

Derneğimiz Yönetim Kurulu üyesi Nurten BAY'ın kızı Ayşe Selcen BAY, Cem Onur Pala ile evlenmiştir.

Genç Çiftlere Ömür Boyu Mutluluklar Dileriz.

İstanbul Şubemiz ve Emel Kırım Vakfı Yönetim Kurullarında büyük hizmetleri geçen arkadaşımız Murat VATANSEVER'in ve İstanbul Şubemiz Gençlik Komisyonu Üyesi Merve VATANSEVER'in sevgili babaları Ömer VATANSEVER 14 Nisan 2011 tarihinde vefat etmiştir.

Türk Dünyası Müzik Topluluğu'nun kurucusu, Türk Dünyası Kültür ve Sanat Derneği Başkanı Ali ÖZAYDIN 11 Haziran 2011'de vefat etmiştir.

Merhum/Merhumeye Allah'tan Rahmet, Ailesine ve Yakınlarına Başsağlığı Dileriz.

Hacı Nuri Efendi'yi Kaybettik

• Revan MUSTAFA

Qırım musulmanlar diniy idaresiniñ reisi Hacı Nuri Efendi Mustafa 81 yaşında vefat etti. Din alimi, Qırımtatar Milli Mücadelesi iştiracı ve qırımtatar halqınıñ menfaatı için çalışqan Nuri Efendi Mustafanıñ 12 torunu ve 3 torunınıñ oğulları bar edi.

Hacı Nuri Efendi Mustafa 1930 senesi Büyük Özenbaş köyünde dünyağa kelgen. 1944 senesi qorantasinen Özbekistanğa sürgün etilgen. Andican vilâyetiniñ Şahrihan şeerine yerleşkenler. 1967 senesi öz vatanına köçip yerleşmege teşebbüs etken lâkin Qırım-da yaşamaq için ruhset berilmegeni için Nuri Efendi Herson vilâyetinde yerleşmege mecbur olğan. Hersonda Ukrvodstroyda (Ukraynada su tesisi işletmesi) usta olup eki yıl çalışqan. 1986 senesi Çernobil Atomniy Faciası yaşanğan ve Nuri Efendi kaza kurtarma çalışmalarına 59 kün devamında iştirak etken edi.

Yaşlıq vaqıtında öz dinine mevranlı olğan Nuri Efendi öz başına Kur'an-ı Kerim-ni öğrenmege, daa son ise Arap urufatinen yazılğan yazıların oqumağa başlağan. Qırımda Aqmescit şeerine yerleşken son Yağmurçı (Fontanı) maallesindeki cami inşaatına iştirak etti ve daa son o camide imam oldu. 1995 senesinde olup keçken Qurul-

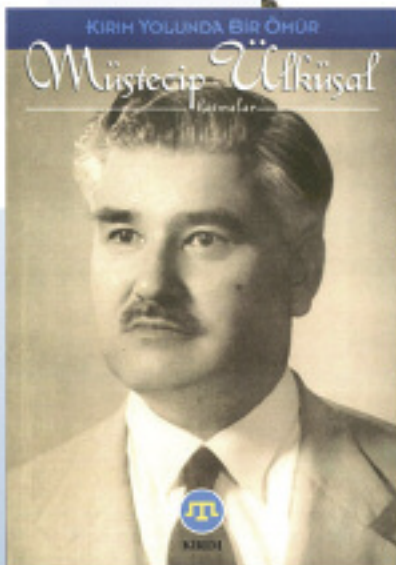
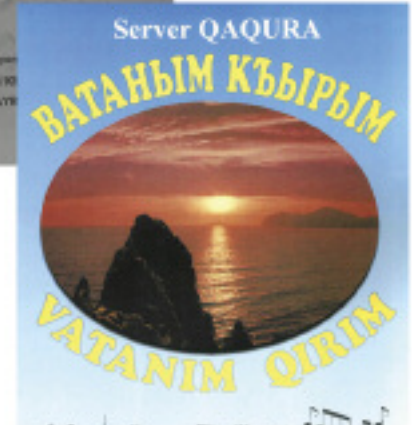
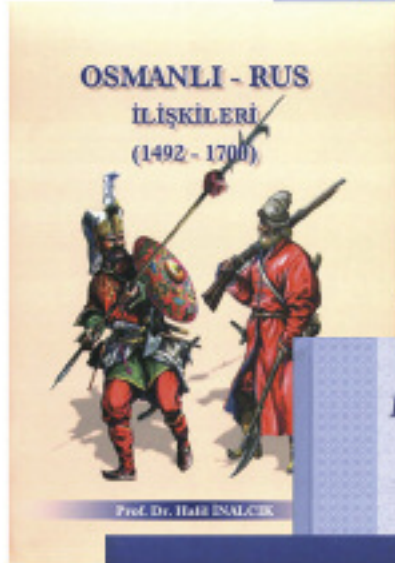
ayda Qırım Muftisi vazifesine saylanğan ve dört yıl devamında Qırımniñ muftiligin yapqan edi. Omürı devamında eki kere Mekkege acılıqqa barıp kelgen. Öz aqçasinen dört diniy kitapnı neşir etken ki bularnıñ arasında "İslam entsiklopediyası" da bar, qırımtatarlarınñ asabalıqını, abidelerni tedqiq etken "Azizler" teşkilâtını meydana ketirgenlerin arasında olğan.

Qırım Muendislik ve Pedagogika Universiteti Qırımtatar Tili ve Edebiyatı Bolüğünde oqumağa aq qazanıp Qırımniñ en qart talebesi saylanğan.

29 Mart 2011 tarihinde Hacı Nuri Efendi keçindi. Ayatını insanlıq için faydalı işler yapmağa, qırımtatar halqınıñ diniy terbiyesi, örf ve adetleriniñ yaşatılması için yaşağan Hacı Nuri Efendini rahmetle yad etemiz.

Derneğimiz Yayınları

İsmail Bey Gaspıralı Anıtı - Gebze